

**UCHWAŁA NR XXXI/303/2016
RADY MIEJSKIEJ W SWARZĘDZU**

z dnia 20 grudnia 2016 r.

**w sprawie: przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych na rok 2017.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminnym (tekst jedn.:Dz. U. z 2016 r., poz 446 ze zm.), art 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. , poz 487 ze. zm.), art 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz 930 ze zm.) Rada Miejska w Swarzędzu uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017 stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały i stanowiący część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Swarzędz na lata 2016-2022.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Swarzędz oraz Dyrektorowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Załącznik do Uchwały Nr XXXI/303/2016
Rady Miejskiej w Swarzędzu
z dnia 20 grudnia 2016 r.

GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA ROK 2017

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Diagnoza zasobów i problemów w Gminie Swarzędz
 - 2.1. Charakterystyka Gminy Swarzędz
 - 2.2. Rynek napojów alkoholowych w Gminie Swarzędz
 - 2.3. Rozmiary problemów alkoholowych w Gminie Swarzędz
 - 2.4. Ocena sytuacji związanej z używaniem substancji psychoaktywnych w Gminie Swarzędz
 - 2.5. Lokalna lista zasobów instytucjonalnych – podmioty przewidziane do realizacji *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
3. Prezentacja *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017*
 - 3.1. Adresaci *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.2. Cel główny *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.3. Cele strategiczne *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.4. Cele szczegółowe *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.5. Zadania *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.6. Realizatorzy *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.7. Źródła finansowania *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.8. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 3.9. Oczekiwane efekty *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*
 - 3.10. Monitoring i ewaluacja *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

Załączniki *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017:*

1. Harmonogram realizacji *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017.*
2. Preliminarz budżetowy *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017.*

1. Wprowadzenie

Spośród wszystkich zagrożeń społecznych, które odgrywają ważną rolę w kształtowaniu się polityki rozwiązywania problemów społecznych uzależnienie od alkoholu i jego szkodliwe spożywanie zajmują miejsce szczególne. Stanowią tym samym przestrzeń, której nie można lekceważyć i należy dołożyć wszystkich starań, aby zminimalizować negatywny wpływ alkoholu i uzależnienia na lokalną społeczność Gminy Swarzędz. Problem choroby alkoholowej nie dotyczy bowiem tylko i wyłącznie konkretnej osoby będącej w nałogu, ale oddziałuje na rodzinę, sąsiadów, współpracowników, itd. Z badań przedstawionych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Swarzędz na lata 2016-2022* wynika jasno, że na jedną osobę uzależnioną od alkoholu przypadają cztery, które mają z nią stały kontakt.

Bliscy osoby uzależnionej żyją najczęściej w permanentnym stresie, który wynika z nieprzewidywalności reakcji osoby pijącej w sposób pozbawiony kontroli. Destrukcyjny wzorzec postępowania i poważne zaburzenia zachowań osoby uzależnionej sprawiają, że jej osobisty dramat dotyka często w tragiczny sposób innych ludzi.

Nadużywanie alkoholu powoduje narastającą koncentrację aktywności życiowej na sprawach związanych z piciem. Zwiększa się ilość czasu przeznaczana na zdobywanie alkoholu lub jego picie oraz na uwalnianie się od następstw jego działania. Tym samym zaniedbywane zostają inne ważne sprawy w życiu osoby pijącej. Wraz ze wzrostem znaczenia alkoholu w życiu osoby uzależnionej słabnie jej zaangażowanie w realizację dotychczasowych pasji i zainteresowań. Picie odbiera osobie uzależnionej zdolność cieszenia się z zajęć czy aktywności, które dotychczas były ważnym źródłem przyjemności. Zajęcia, którym nie towarzyszy picie tracą atrakcyjność. Osoba nadużywająca alkoholu rezygnuje z ważnych dla siebie relacji społecznych, gdy nie są one związane z konsumpcją napojów alkoholowych bądź charakteryzują się brakiem przyzwolenia na picie. Nadmierne używanie alkoholu, a zwłaszcza uzależnienie, rodzi negatywne konsekwencje we wszystkich sferach funkcjonowania osoby pijącej oraz jej najbliższego otoczenia. Mimo dość uniwersalnego charakteru rodzajów doświadczanych szkód, ich dolegliwość zawsze dotyka w sposób indywidualny konkretne osoby. Podstawowe negatywne konsekwencje picia alkoholu dotyczą problemów na wielu płaszczyznach: zdrowotne, społeczne, finansowe, prawne, duchowe. W miarę nasilania się uzależnienia problemy narastają i stają się coraz bardziej dotkliwe.

Według najnowszych badań przeprowadzonych przez Światową Organizację Zdrowia dla regionu europejskiego nadużywanie alkoholu wciąż znajduje się na czołowym miejscu

w klasyfikacji głównych czynników zagrażających zdrowiu i życiu obywateli. Najczęstszą przyczyną śmierci Europejczyków są choroby układu krążenia (50%), następnie choroby nowotworowe (20%) i właśnie nieodpowiedzialne spożywanie alkoholu (6,5%). *Europejski Raport Zdrowia* zwraca uwagę na fakt, że wiele chorób, z którymi walczy współczesne społeczeństwo ma swoje źródło w szkodliwym używaniu wyrobów alkoholowych. Wśród nich znajdują się: choroba mięśnia sercowego, uszkodzenia mózgu, przewlekłe zapalenie wątroby, marskość wątroby, choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy, ostre i przewlekłe zapalenie trzustki, zapalenie błony śluzowej przełyku oraz wiele innych.

Analizy społeczne przeprowadzane przez Międzynarodową Agencję Badań nad Rakiem i Światową Organizację Zdrowia, które diagnozowały sytuację kancerogenezy w wymiarze globalnym w latach 2004-2014 potwierdzają, że spożywanie alkoholu nawet w umiarkowanych ilościach, przyczynia się do rozwoju 7 rodzajów raka: piersi, jamy ustnej, wątroby, krtani, przełyku, okrężnicy i odbytnicy.

Kolejna ważna kwestia, której przejawy są wysoce niepokojące to spożywanie napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży. Badania wykonane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2005 roku wskazują, że co trzecia kobieta spodziewająca się dziecka pije piwo, wino lub wódkę. Wynikiem takiego postępowania są najczęściej wady rozwojowe płodu (wady serca, nerek, problemy z widzeniem i słyszeniem), nieodwracalne uszkodzenia mózgu, niska waga urodzeniowa, poronienie lub przedwczesny poród. W Polsce każdego roku przychodzi na świat 9 tysięcy dzieci z FAS (płodowym zespołem alkoholowym), który jest nieuleczalny, a jego konsekwencje dziecko będzie odczuwać przez całe życie.

Niezwykle ważnym aspektem przeciwdziałania alkoholizmowi jest działalność profilaktyczna skierowana do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców. Grupa najmłodszych mieszkańców Gminy Swarzędz jest mocno narażona na negatywne skutki zbyt wczesnego i nieodpowiedzialnego używania napojów alkoholowych. Dzięki ankietom przeprowadzonym w polskich szkołach w 2015 roku w ramach programu „European School Survey on Alcohol and Drugs” („Europejski Program Badań Ankiety w Szkołach na Temat Używania Alkohol i Narkotyków”) wiemy, że alkohol nadal pozostaje najbardziej rozpowszechnioną wśród młodzieży substancją psychoaktywną. Przynajmniej raz w swoim życiu konsumowało alkohol 84% uczniów trzecich klas szkół gimnazjalnych i 96% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Jednocześnie 13% uczniów należących do młodszej grupy wiekowej i 20% uczniów ze starszej grupy przyznało się do co najmniej jednokrotnego upicia się aż do utraty kontroli nad swoim zachowaniem.

Każdego roku dzięki współpracy władz, kompetentnych instytucji i szkół z terenu Swarzędza jest przygotowywany i przeprowadzany „Tydzień Profilaktyki” skupiający dzieci i młodzież wokół tematu poszukiwania alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego, organizowane są wydarzenia służące promocji zdrowego stylu życia, pikniki i festyny integrujące ze sobą członków rodzin i mieszkańców w ogóle. Wszystkie wyżej wymienione działania mają ogromne znaczenie w uświadamianiu oraz edukowaniu obywateli Gminy Swarzędz, a wspólne zaangażowanie w ich organizację będzie procentować już w najbliższej przyszłości.

Jednym z podstawowych zadań wynikających z polityki społecznej prowadzonej w Gminie Swarzędz jest monitorowanie dynamiki problemów alkoholowych, podejmowanie konkretnych działań służących ich rozwiązywaniu oraz minimalizowanie już zaistniałych negatywnych skutków szkodliwego picia alkoholu.

Podstawę prawną do przeprowadzania działań z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie Gminy Swarzędz stanowi ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uchwalona dnia 26 października 1982 roku (tekst jedn.: Dz.U. 2016 r. , poz. 487 ze zm.). Jednocześnie na podstawie zapisu w art. 4¹, ust. 1 tejże ustawy stwierdza się, że wszystkie działania profilaktyczne, a także te koncentrujące się na zaradaniu już zaistniałym problemom wynikającym z używania i nadużywania alkoholu oraz ich koordynowanie należą do zadań własnych każdej gminy. Dalsza treść ustawy wyszczególnia kolejne zadania, wśród których najważniejszymi pozostają:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz współuzależnionych,
- Kontynuowanie działalności edukacyjnej oraz poszukiwanie i wprowadzanie nowych metod pomocy psychologicznej,
- Kontynuowanie systemu pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, ze szczególnym zwróceniem uwagi na przemoc w rodzinie,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego osób z problemem alkoholowym poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej,
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy i promocji napojów alkoholowych, zakazu sprzedaży i podawania napojów

alkoholowych określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Treść *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* jest zgodna z założeniami dokumentów krajowych podejmujących kwestie choroby alkoholowej, wśród których najważniejszym pozostaje *Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020*. Główne działania zapisane w *Narodowym Programie Zdrowia*, do których w sposób szczególny odnoszą się postanowienia *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* to m.in.:

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu dla konsumentów i ich otoczenia,
- upowszechnianie wiedzy na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży,
- poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie i wdrażanie programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców i wychowawców,
- podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- inicjowanie, wspieranie i prowadzenie badań dotyczących problemów wynikających z używania alkoholu, w tym przemocy w rodzinie.

Ważnym dokumentem, do którego odnoszą się wskazania *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* jest *Strategia Unii Europejskiej* w zakresie wspierania państw członkowskich w ograniczaniu szkodliwych skutków spożywania alkoholu. *Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* koresponduje z pięcioma podstawowymi punktami wyznaczającymi priorytetowe obszary działań dla Europy:

- Ochrona młodzieży, dzieci i dzieci nienarodzonych.
- Zmniejszenie liczby rannych i ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych spowodowanych prowadzeniem pojazdu pod wpływem alkoholu.
- Zapobieganie szkodliwym skutkom nadużywania alkoholu wśród dorosłych i ograniczenie negatywnego wpływu alkoholu w miejscu pracy.

- Informowanie, szkolenie i podnoszenie świadomości na temat wpływu szkodliwego i niebezpiecznego spożywania alkoholu, oraz odpowiedniej kultury spożywania alkoholu.
- Rozwój, wspieranie i prowadzenie wspólnej bazy danych.

Wprowadzenie w życie postanowień zawartych w *Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* jest możliwe tylko w przypadku podjęcia działań mających charakter interdyscyplinary. To z kolei wymaga ciągłego dążenia do ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz osób z problemem alkoholowym i ich bliskich.

Istotną cechą *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* jest jego długofalowy charakter. Tylko ujęcie różnorodnych działań w perspektywie przyszłościowej, przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości postępowania wynikającego z zapisów w poprzednich *Gminnych Programach Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, gwarantuje stabilność i stopniowy progres w polityce rozwiązywania problemów społecznych. Dlatego też tegoroczny *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* nie odbiega znacząco w swej treści i formie od tych zatwierdzonych do wykonania w latach ubiegłych.

2. Diagnoza zasobów i problemów w Gminie Swarzędz

Diagnoza powstała w oparciu o dane pozyskane od wymienionych poniżej podmiotów:

- Komisariatu Policji w Swarzędzu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu,
- Sekcji Profilaktyki Uzależnień i Animacji Społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu.

2.1. Charakterystyka Gminy Swarzędz

W 2016 roku Gminę Swarzędz zamieszkiwało 47 236 mieszkańców. Struktura demograficzna gminy przedstawiała się następująco:

- kobiety stanowiły grupę 24 561 osób, mężczyźni 22 675 osób,

- mieszkańcy miasta stanowili grupę 29 835 osób, mieszkańcy wsi 17 401 osób,
- dzieci i młodzież w wieku do 17 roku życia stanowili grupę 10 336 osób, w tym 5 328 mężczyzn i 5 008 kobiet,
- ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła grupę 10 336 osób, w wieku produkcyjnym – 29 328 osób, zaś w wieku poprodukcyjnym – 7 572 osób.

(Stan na dzień: 16.XI.2016 r.)¹

W 2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu było zarejestrowanych 436 osób bezrobotnych, będących mieszkańcami Gminy Swarzędz. W grupie osób bezrobotnych było:

- 261 kobiet,
- 101 osób w wieku do 30 roku życia,
- 138 osób powyżej 50 roku życia,
- 175 osób długotrwale bezrobotnych,
- 25 osób niepełnosprawnych.
- 106 osób pobierających zasiłki dla bezrobotnych.

(Stan na dzień: 03.11.2016 r.)²

W roku 2016 r. z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu korzystały:

- 172 rodziny dotknięte ubóstwem,
- 51 rodzin wielodzietnych,
- 47 rodzin z problemem alkoholowym
- 202 rodziny dotknięte niepełnosprawnością,
- 25 osób bezdomnych
- 3 rodziny dotknięte problemem uzależnienia od narkotyków.

(Stan na dzień: 28.11.2016 r.)³

2.2. Rynek napojów alkoholowych w Gminie Swarzędz

Zgodnie z Uchwałą Nr XXXVI/224/2009 w sprawie: określenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa)

¹ Dane z Referatu Spraw Obywatelskich UMIG w Swarzędzu

² Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu- <http://www.pup.poznan.pl/art/id/4655>

³ Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu

i zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Swarzędz (Dz. Urzęd. Woj. Wlkp. Nr 100 poz. 1527 z dn.18.05.2009r.) limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosi 150 dla punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz 50 punktów sprzedaży napojów alkoholowych powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) do spożycia w miejscu sprzedaży.

W 2016 roku w Gminie Swarzędz wydano ogółem 168 zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w tym na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży 111, a w miejscu 19. Na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada w Gminie Swarzędz 281 mieszkańców. Dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Gminie Swarzędz obrazują poniższe tabele.

Tab. 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Swarzędz (Stan na dzień: 16.11.2016 r.).

Z napojami przeznaczonymi do spożycia								
		poza miejscem sprzedaży			w miejscu sprzedaży			
Ogółem	Razem	wg zawartości alkoholu			Razem	wg zawartości alkoholu		
		do 4,5%	do 18%	pow.18%		do 4,5%	do 18%	pow.18%
168	127	117	111	108	41	40	19	15

Tab.2. Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Swarzędz (Stan na dzień: 16.11.2016r.).

Rok	Liczba mieszkańców na jeden punkt sprzedaży ogółem	Liczba mieszkańców na jeden punkt sprzedaży o zawartości alkoholu pow. 18%
Stan na dzień 16.11.2016 r.	281	437

2.3. Rozmiary problemów alkoholowych w Gminie Swarzędz

Dostępna statystyka dotycząca spożycia alkoholu, wzorów konsumpcji oraz działań podejmowanych na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym nie jest kompletna i nie

pozwała na precyzyjne określenie liczby osób i rodzin dotkniętych alkoholizmem.

Poszczególne usługi i świadczenia udzielane przez różne podmioty nie dają rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska i faktycznych barierach oraz ograniczeniach w dostępności do poszczególnych usług, świadczeń, programów terapeutycznych i programów redukcji szkód, a sumowanie osób i oferowanych pojedynczo świadczeń na podstawie informacji od poszczególnych wykonawców nie daje pewności, że beneficjenci tych zadań nie są wykazywani wielokrotnie.

Gmina Swarzędz liczy 47 236 mieszkańców (Stan na dzień 16.11.2016 r.). Na podstawie aktualnych szacunków w naszym mieście żyje około 944 osób uzależnionych od alkoholu oraz 2360-3304 osób pijących szkodliwie i ryzykownie. Wokół nich żyją dorośli członkowie rodzin (małżonkowie, rodzeństwo, rodzice, dziadkowie), czyli dalsze 3776 mieszkańców i dzieci żyjących w otoczeniu osoby uzależnionej od alkoholu. Zmiany w funkcjonowaniu jednego członka rodziny mają wpływ na wszystkich pozostałych, wywołując u nich zaburzenia zdrowotne i emocjonalne występujące z różnym nasileniem, nazywane współuzależnieniem. Współuzależnienie nie jest chorobą – to efekt przystosowania się do sytuacji problemowej. Osoba współuzależniona koncentruje się na szukaniu sposobu ograniczenia picia partnera i nieświadomie przejmuje odpowiedzialność i kontrolę za jego funkcjonowanie.

Istotne z punktu widzenia trwałości i jakości życia rodziny z problemem alkoholowym jest objęcie pomocą terapeutyczną całej rodziny, gdyż w rodzinach, gdzie występuje problem z alkoholem żyje około 1888 dzieci. Dzieci te żyją w stanie chronicznego napięcia i stresu, co związane jest z niezaspokajaniem przez rodziców ich podstawowych potrzeb. Doświadczają one wielu traumatycznych sytuacji związanych z chaosem i awanturami w domu, a także niewypełnianiem ról rodzicielskich przez uzależnionych, bądź współuzależnionych rodziców. W związku z brakiem poczucia oparcia ze strony dorosłych, dzieci żyją w poczuciu braku bezpieczeństwa emocjonalnego i fizycznego, co powoduje określone zaburzenia emocjonalne i psychiczne. Dzieci rodziców z problemem alkoholowym są słabsze fizycznie i częściej chorują oraz są ofiarami przemocy ze strony najbliższych członków rodziny bądź ich otoczenia. Dzieci uczą się niesprawiedliwości i agresji, co w przyszłości skłania je do zachowań ryzykownych, przemocowych, kradzieży oraz sięgania po alkohol, narkotyki i papierosy. Udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym jest więc jednym z priorytetowych zadań, które podejmowane są w *Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017*.

Tab. 3. Dane szacunkowe na temat populacji osób, u których wystąpiły różne kategorie problemów alkoholowych – opracowane na podstawie danych PARPA.

		Polska (ok. 38,6 mln mieszkańców)	Gmina Swarzędz (47,2 tys. mieszkańców)
Osoby uzależnione od alkoholu	ok. 2% populacji	ok.800 tys.	ok. 944 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok.1,5 mln	ok. 1888 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok.1,5 mln	ok. 1888 osób
Osoby pijące szkodliwie	5 – 7% populacji	ok.2-2,25 mln	ok. 2360-3304osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych i 2/3 dzieci z tych rodzin	ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. osób: 2516 dorosłych i dzieci

Według statystycznych danych PARPA (Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), dotyczących ilości i struktury spożytego alkoholu na przestrzeni lat 1993-2009, wzrosła w Polsce średnia ilość spożywanego alkoholu. Jest to podstawowa i najbardziej ogólna tendencja, jaką można zaobserwować na podstawie zgromadzonego przez PARPA materiału empirycznego, odnoszącego się bezpośrednio do lat 1993-2009. W 1993 r. wartość ta wynosiła średnio 6,5 litra na mieszkańca, zaś w roku 2009 – 9,1 litra. Warto nadmienić, iż ilość spożywanego alkoholu uległa jednak minimalnemu zmniejszeniu w porównaniu z rokiem 2008, kiedy to średnia przypadająca na mieszkańca oscylowała wokół 9,6 litra i była najwyższa w perspektywie analizowanego szesnastolecia. Jak wynika z tych samych danych PARPA, najmniej alkoholu spożywano w Polsce w roku 1995 (6,5 litra na mieszkańca). Obecnie niestety spożycie alkoholu wzrosło. Z badań Instytutu Psychiatrii Neurologii wynika, że 2,4 mln dorosłych Polaków nadużywa alkoholu (stanowią oni 11,9% populacji w wieku 18-64 lata, a około 600 tys. to osoby uzależnione. Widać więc, że poza gronem uzależnionych dużym problemem jest liczna grupa Polaków pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie. Dane z 2014 roku pokazują, że średnie spożycie czystego alkoholu na jednego mieszkańca Polski (w tym dzieci i osoby starsze) wyniosło 9,4 litra rocznie. Niemal połowę alkoholu wypijanego przez Polaków (46,1%) spożywają osoby pijące najwięcej, czyli powyżej 12 litrów czystego stuprocentowego alkoholu. Osoby te stanowią 7,3% wszystkich konsumentów napojów alkoholowych i to ta grupa jest najbardziej narażona

na szkody zdrowotne i społeczne. Prognozy WHO przewidują, że z uwagi na dużą dostępność alkoholu w Polsce jesteśmy jednym z pięciu państw w Europie, w których spożycie będzie rosło. To bardzo niepokojąca prognoza. Obecnie w Polsce na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada średnio 281 osób. Według wskazań WHO dotyczących właściwego poziomu ograniczenia dostępności na jeden punkt sprzedaży powinno przypadać od 1 do 1,6 tys. osób. Zdecydowanie najbardziej popularnym napojem alkoholowym jest piwo. Świadczą o tym zarówno dane pochodzące ze struktury konsumpcji w przeliczeniu na 100% alkoholu (średnia to 5 litrów), jak i konsumpcji ogółem na jednego mieszkańca (średnia to 91,2 litra na jednego mieszkańca). Od roku 1993 do 2009 odnotowano w tym aspekcie wzrost o średnio 58 litrów na jednego mieszkańca. Zauważyć można natomiast relatywnie wyraźny spadek spożycia wina i miodów pitnych (średnio 5 litrów spożywanych na jednego mieszkańca w porównaniu z rokiem 2000).

Dane PARPA, odnośnie systematycznego wzrostu konsumpcji czystego alkoholu w Polsce, potwierdzają informacje GUS, na które powołują się autorzy raportu *Wzory konsumpcji alkoholu w Polsce 2008*. Raport ten wyznacza podstawowe wzorce i najczęstsze schematy spożywania alkoholu w Polsce. W odniesieniu do procentowych danych zawartych w tym zestawieniu, najczęstszym wzorem spożywania alkoholu jest konsumpcja trzech rodzajów napojów alkoholowych: piwa, wina i wódki (34%). Ponadto w świetle danych zgromadzonych w raporcie, konsumpcja alkoholu w Polsce odbywa się najczęściej w weekendy (65%), zaś preferowanym miejscem picia alkoholu jest mieszkanie prywatne (61% pijących piwo, 70% wódkę i 80% wino). Alkohol spożywany jest najczęściej w gronie rodziny bądź znajomych. Pozwala to na wyciągnięcie jednoznacznego wniosku, że spożywanie alkoholu jest aktywnością o charakterze towarzyskim i zbiorowym. W perspektywie zaprezentowanych danych okazuje się, że największe spożycie alkoholu występuje wśród kobiet niezamężnych między 18 a 39 rokiem życia, legitymujących się wyższym wykształceniem, uczących się bądź zatrudnionych jako pracownice umysłowe bez wyższego wykształcenia, mieszkających w miastach powyżej 50 tys. mieszkańców, które oceniają swoją sytuację materialną jako dobrą. Struktura ta nie jest jednak do końca jednolita, bowiem w skład tak określonej grupy wchodzi również gospodynie domowe, ale jednocześnie kobiety o laickich poglądach. Mężczyźni pod tym względem stanowią bardziej homogeniczną grupę. Twórcy raportu *Wzory konsumpcji alkoholu w Polsce 2008* zanotowali większe spożycie alkoholu wśród mężczyzn między 30 a 49 rokiem życia, najczęściej rozwiedzionych, posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe, zajmujących szeregowie stanowiska albo będących robotnikami niewykwalifikowanymi bądź też wśród bezrobotnych.

Trzeba zaznaczyć, że są to najczęściej mieszkańcy miast liczących od 50 do 500 tys. osób, o subiektywnie gorszej sytuacji materialnej. Zbieżność z charakterystyką kobiet występuje na poziomie deklaracji dotyczących stosunku do wiary (religii) i praktyk religijnych. Osoby niewierzące i nieuczestniczące w praktykach religijnych spożywają większe ilości alkoholu niż wierzący i praktykujący. Tak nakreślony portret kobiet i mężczyzn najczęściej spożywających alkohol różnicuje profil społeczny osób mieszczących się w tzw. grupie ryzyka.

Raport ten przedstawia poglądy respondentów dotyczące kwestii spożywania alkoholu przez młodzież. W świetle danych zgromadzonych w raporcie zauważyć można, że liberalizuje się pogląd na moment rozpoczęcia spożywania alkoholu przed 18 rokiem życia. Oznacza to, że wzrósł odsetek osób dopuszczających możliwość inicjacji alkoholowej przed osiągnięciem przez młodzież pełnoletniości (wzrost o 6%). W oczach dorosłych respondentów, nieco częściej w przypadku chłopców aniżeli dziewczynek, dopuszcza się możliwość wczesnej inicjacji alkoholowej. Z liberalizacją dopuszczalnego wieku inicjacji alkoholowej idzie w parze konserwatyzm w zakresie zaostrzania przepisów prawnych, ograniczających dostęp ludzi młodych do alkoholu, tytoniu czy narkotyków. Zdecydowana większość badanych z aprobatą odnosi się do zwiększenia restrykcji prawnych uniemożliwiających młodzieży kupno alkoholu. Paradoksalnie jednak 6% badanych przyznało się do częstowania nieletnich alkoholem. Według danych z raportu częstowano nim najczęściej ludzi młodych spoza rodziny. Czynnikiem wzmacniającym wymowę powyższej sprzeczności jest stosunek respondentów do reklam alkoholu. Blisko trzy czwarte badanych zaznacza, że reklama alkoholu ma negatywny wpływ na młodzież i w konsekwencji powoduje zwiększenie konsumpcji alkoholu w tym środowisku. Z danych z 2008 r. wynika ponadto, iż większość badanych przekonana jest, że reklama alkoholu przyczynia się do wzrostu spożycia tej substancji w całym społeczeństwie (74%).

Alkohol pije 85,5% dorosłych Polaków – wynika z badań nt. spożycia alkoholu w Polsce, zrealizowanych przez TNS OBOP w 2012 roku. Wśród konsumentów alkoholu jest więcej mężczyzn niż kobiet. Do spożywania trunków przyznało się 91% badanych mężczyzn, 19% kobiet deklaroowało, że są abstynentkami. Według badań najwięcej Polaków spożywających alkohol jest w grupie osób w wieku 18-24 lata (98%) oraz wśród mieszkańców największych miast (89%). Przeprowadzone badanie burzy stereotypowe myślenie o stosunku Polaków do alkoholu. Jak się okazuje, abstynenci nie są wcale wyjątkami w naszym kraju i stanowią aż 14,5% dorosłych Polaków. Ponadto największą grupę pijących znajdziemy nie we wsiach czy małych miasteczkach, jak się często błędnie

zakłada, ale w największych miastach. Wręcz im większe miasto, tym większy procent mieszkańców spożywających alkohol.

Z badań zrealizowanych przez TNS OBOP w I kwartale 2012 r. wynika, że najmniej abstynentów, bo 2% jest wśród młodych ludzi w wieku 18-24 lata. Ta tendencja systematycznie zwiększa się ze wzrostem wieku, tym samym w gronie starszych ludzi jest najwięcej osób, które nie piją alkoholu – 18% w grupie 50-59 lat oraz 26% wśród osób po 60 roku życia. Spożywający alkohol stanowią 89% osób z wyższym wykształceniem, 90% osób z zasadniczym i średnim, natomiast 98% z wykształceniem podstawowym. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, to najmniej konsumentów alkoholu jest na wsi i w miastach do 100 tys. mieszkańców – 85%. Z kolei w miejscowościach od 100-500 tys. mieszkańców spożywający alkohol stanowią 86%, a w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców – 89%.

Ciekawe jest, że 75 % Polaków uważa, że pije mniej alkoholu niż inni, z kolei tylko 3% jest zdania, że spożywa więcej alkoholu od innych osób. Według przeprowadzonych badań ryzykowna konsumpcja alkoholu, która według norm WHO oznacza więcej niż 16 standardowych jednostek alkoholu spożytych w tygodniu przez kobietę i 21 przez mężczyzn, dotyczy 13% mężczyzn i zaledwie 1% kobiet w Polsce. Warto dodać, że jedna standardowa jednostka alkoholu równa się 10 g czystego alkoholu etylowego, czyli odpowiednik małego piwa, lampki wina czy małego kieliszka wódki.

Osoby, które piły alkohol w tygodniu poprzedzającym realizację wywiadu przez TNS OBOP, stanowiły 35,5% badanych. Najczęściej konsumowały alkohol w domu (70%), u znajomych (25%), natomiast rzadziej już w pubie (9%), restauracji (5%) bądź klubie, na dyskotecę (4%) czy na świeżym powietrzu (4%). Osoby te spożywały alkohol najczęściej dla relaksu, odstresowania się (68%), były zachęcane przez znajomych, przyjaciół (18%), a także z okazji urodzin (10%), imienin (6%). Przeważnie konsumpcja alkoholu odbywała się w towarzystwie znajomych, przyjaciół (52%), małżonków bądź partnerów (29%) czy też innych członków rodziny (26%). Co czwarta osoba przyznała się, że piła w samotności.

Przeprowadzone badania pozwalają zobrazować aktualne tendencje spożywania alkoholu wśród Polaków chociażby ze względu na wiek, płeć, wykształcenie czy miejsce zamieszkania. Ponadto dzięki nim mamy możliwość poznać lepiej okoliczności, częstotliwość i najpopularniejsze miejsca konsumpcji alkoholu. Dane pozyskane w trakcie badań są bardzo przydatne w kwestii diagnozowania problemów, planowania działań oraz wyszczególnienia grup odbiorców tych działań.

Alkohol stanowi przyczynę negatywnych zjawisk, do których zaliczyć należy wykroczenia, wypadkowość oraz czyny karalne. Z danych Biura Ruchu Drogowego

Komendy Głównej Policji wynika, że w 2015 roku nietrzeźwi użytkownicy dróg (kierujący, piesi, pasażerowie) uczestniczyli w 3 128 wypadkach drogowych (9,5% ogółu wypadków), śmierć w nich poniosło 407 osób (13,8% ogółu zabitych), a 3 564 osoby odniosły obrażenia (9% ogółu rannych). W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to mniej wypadków o 394 (-11,2%), mniej zabitych o 63 osoby (-13,4%) i mniej osób rannych o 482 (-11,9%). W województwie wielkopolskim wypadków drogowych z udziałem nietrzeźwych uczestników ruchu ogółem było 155, co stanowi 5% w skali kraju. W wypadkach zginęło 26 osób, co w skali kraju daje 6,4%, a ranne zostały 172 osoby, co daje 4,8%. Nietrzeźwi najczęściej uczestniczyli w zdarzeniach drogowych w ostatnich dniach tygodnia: w soboty (20,7%) i niedziele (19,2%). Niewątpliwie wpływ na to ma fakt, że koniec tygodnia, dni wolne od pracy, sprzyjają spotkaniom towarzyskim i imprezom, podczas których spożywany jest alkohol. Generalnie bowiem w te dni zwiększa się liczba uczestników ruchu będących pod wpływem alkoholu. W trakcie doby kulminacyjny jest przedział pomiędzy godzinami 16.00 a 23.00. W 2015 roku w godzinach tych nietrzeźwi uczestniczyli w 1 687 wypadkach, co stanowi 53,9% wszystkich wypadków z ich udziałem. Zginęło w nich 241 osób (59,2%), a ranne zostały 1 833 osoby (49,3%). Rozkład godzinowy wypadków z udziałem nietrzeźwych pokrywa się z ogólną tendencją ich występowania. W godzinach, gdy wystąpiła kulminacja, w co siódmym wypadku ginął człowiek. W 2015 roku nietrzeźwi uczestnicy ruchu spowodowali 2 211 wypadków (6,7% ogółu), w których zginęło 318 osób (10,8%), a rannych zostało 2 535 osób (6,4%). Najliczniejszą grupę nietrzeźwych sprawców wypadków stanowili kierujący pojazdami. Byli oni sprawcami 1 575 wypadków, w których zginęło 218 osób, a ranne zostały 1 973 osoby. W odniesieniu do ogólnej liczby wypadków spowodowanych przez kierujących, nietrzeźwi stanowili 5,8%. W porównaniu do 2014 roku nastąpił spadek liczby wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierujących o 263 (-14,3%), osób zabitych o 38 (-14,8%) i osób rannych o 340 (-14,7%). W grupie nietrzeźwych kierujących największe zagrożenie bezpieczeństwa stanowili kierujący samochodami osobowymi, którzy spowodowali 1 119 wypadków (71% wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych kierujących). Wskaźnik ten jest niższy niż w roku ubiegłym. W wypadkach zawinionych przez nietrzeźwych kierujących samochodami osobowymi zginęły 174 osoby, tj. 79,8% śmiertelnych ofiar zdarzeń spowodowanych przez nietrzeźwych kierujących (2014 rok – 83,6%), a ranne w tych wypadkach zostały 1 503 osoby, tj. 76,2% (2014 rok – 76%).

Następną grupą nietrzeźwych użytkowników stwarzającą zagrożenie byli rowerzyści. Spowodowali oni 177 wypadków (11,2%), w których zginęło 12 osób (5,5%), a 169 zostało rannych (8,6%). Najwięcej wypadków nietrzeźwi kierujący spowodowali na skutek

niedostosowania prędkości do warunków ruchu (920), nieudzielenia pierwszeństwa przejazdu (166) oraz jazdy niewłaściwą stroną drogi (60). Najwięcej wypadków nietrzeźwi kierujący powodowali w miesiącach letnich, szczególnie w lipcu (10,5%) i w sierpniu (10,5%). Jest to spowodowane tym, że jest to okres urlopowy, jest większa swoboda, odbywa się więcej imprez towarzyskich jak również plenerowych.

Piesi, będący pod działaniem alkoholu spowodowali 600 wypadków, w ich wyniku śmierć poniosło 87 osób, a 528 zostało rannych. W porównaniu do roku 2014 nastąpił spadek liczby wypadków spowodowanych przez tę grupę uczestników ruchu o 101 (-14,4%). Co czwarty pieszy sprawca wypadku był pod wpływem alkoholu (na poziomie roku ubiegłego). Liczba zdarzeń, do powstania których przyczynili się nietrzeźwi piesi systematycznie spadała do 2010 roku (2005 i 2006 –3,2%, 2007 – 3%, 2008 – 2,7%, 2009 i 2010– 2,4%), w roku 2011 wzrosła i stanowiła 2,8% wszystkich wypadków, w roku 2012 spadła do 2,7%, w 2013 r. do 2,3%, w 2014 r. do 2%, w 2015 r. było to 1,8%.

Główne przyczyny wypadków spowodowanych przez nietrzeźwych pieszych to:

- nieostrożne wejście na jezdnię przed jadącym pojazdem – 343 wypadki, (tj. 57,2% wszystkich zdarzeń spowodowanych przez nietrzeźwych pieszych),
- stanie, leżenie na jezdni – 75 wypadków (12,5%),
- przekraczanie jezdni w miejscu niedozwolonym – 58 wypadków (9,7%)⁴.

Spożywanie alkoholu jest najbardziej rozpowszechnionym zachowaniem ryzykownym wśród nastolatków. Niestety zdecydowana większość piętnastolatków ma za sobą inicjację alkoholową. Co szóste dziecko po raz pierwszy spróbowało alkoholu w wieku zaledwie 11 lat lub wcześniej. Mimo, że polskie prawo zabrania sprzedawania alkoholu nieletnim, zaledwie 10-15% z nich spotyka się z odmową w przypadku próby jego zakupu. Potwierdzają to wyniki badań ESPAD („Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach na Temat Używania Alkoholów i Narkotyków”), które przeprowadzone zostały wśród polskich nastolatków w 2015 roku. Wskazują one, iż napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej w Polsce, zaś kontakt z alkoholem ma za sobą aż 83,8% osób w wieku 15-16 lat oraz 95,8% osób w wieku 17-18 lat. Ponadto spożywanie alkoholu indukuje inne ryzykowne zachowania.

Konsumpcja alkoholu przez polską młodzież kształtuje się na średnim poziomie w porównaniu z resztą Europy. Wyniki uzyskane w 2015 roku w zestawieniu z wynikami z 2011 roku wskazują na spadek odsetka często pijących alkohol wśród gimnazjalistów.

⁴ Dane z raportu *Wypadki drogowe w Polsce w 2015 roku*, Biuro Ruchu Drogowego KGP.

Jednak około 12,5% 15-latków upiło się w ciągu 30 dni poprzedzających badanie, natomiast wśród grupy badanych licealistów kontrolę nad swoim zachowaniem po alkoholu straciło aż 19,7% respondentów. Obserwuje się wzrost przyzwolenia dorosłych na spożywanie alkoholu przez nieletnich.

Używanie substancji psychoaktywnych, a zwłaszcza alkoholu powszechnie uważa się za czynnik ryzyka odgrywający decydującą rolę w występowaniu przemocy w rodzinie. Badania w tym obszarze wykazują, że mężczyźni stosujący przemoc wobec swoich partnerek częściej nadużywają alkoholu niż mężczyźni nieprzejawiający agresji. Należy jednak zauważyć, że nie mówimy tu o bezpośrednim związku przyczynowo-skutkowym (choć wielu kobietom wydaje się, że jeżeli partner przestanie pić, to przestanie też zachowywać się agresywnie), ale raczej o współwystępowaniu i towarzyszeniu. Statystyki policyjne podają, że 64% sprawców przemocy w momencie interwencji znajdowało się pod wpływem alkoholu. Nie oznacza to automatycznie, że są to osoby uzależnione od alkoholu, bowiem wiadomo, że sam alkohol ze względu na swoje psychoaktywne działanie wpływa na skłonność do zachowań agresywnych również u osób, które nie są od niego uzależnione. Wśród modeli wyjaśniających zależność między alkoholem a agresją na szczególną uwagę zasługuje hipoteza rozhamowania, zgodnie z którą alkohol poprzez swoje bezpośrednie oddziaływanie na mózg osłabia mechanizmy samokontroli agresji. Druga hipoteza – zaburzeń procesów uwagi – kładzie nacisk na zaburzenia poznawcze u osób znajdujących się pod wpływem alkoholu. Przejawiają się one m.in. błędną oceną sytuacji (zachowanie innych może zostać zinterpretowane jako wrogie lub zagrażające) i w związku z tym nieadekwatną reakcją emocjonalną. Alkohol ogranicza także zdolność do znajdowania rozwiązań bez uciekania się do przemocy i upośledza możliwość oceny konsekwencji podjętych działań. Sprzyja także usprawiedliwianiu przemocy i to zarówno przez samych sprawców („Gdybym był trzeźwy nigdy bym cię nie uderzył”), jak i ofiary oraz świadków („Gdyby nie był pod wpływem alkoholu, toby się tak nie zachował”). Swoje wysiłki koncentrują wtedy tylko i wyłącznie na zmotywowaniu czy wręcz zmuszeniu partnera (np. poprzez uruchomienie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego) do zaprzestania picia, bo w tym upatrują główną przyczynę stosowania przemocy. Tymczasem samo wyeliminowanie alkoholu połączone nawet z ukończeniem terapii odwykowej, nie gwarantuje zmiany zachowań, ponieważ za przemoc w rodzinie odpowiadają wciąż do końca niepoznane czynniki biologiczne, społeczne, psychologiczne i kulturowe. Poza tym, w danym incydencie przemocy może wystąpić określona ich konstelacja, dlatego poszukiwanie przyczyny tylko w jednym czynniku może okazać się zawodne i mylące.

Oszacowaniu zjawiska przemocy w rodzinie służą dane dotyczące realizacji procedury interwencji „Niebieskie Karty”. W 2016 roku policjanci Komisariatu Policji w Swarzędzu przeprowadzili 73 interwencje dotyczących przemocy domowej, co stanowiło 20% wszystkich interwencji domowych. Do 18.11.2016 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęło 112 „Niebieskich Kart”, z czego 50 związanych było z występowaniem problemu alkoholowego w rodzinie. Rozkład procentowy pokazuje, że w 2016 roku 44,6% „Niebieskich Kart” miało związek z występowaniem problemów alkoholowych. W porównaniu z rokiem 2015 w tej kwestii odnotowano nieznaczny wzrost o 0,7%. Z powyższego zestawienia wynika, że nadal bardzo często w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy, pojawia się również przemoc. Zazwyczaj domniemani sprawcy tej przemocy w momencie interwencji domowej znajdują się pod wpływem alkoholu.

Tab. 4. Dane na temat interwencji domowych podejmowanych na terenie Gminy Swarzędz w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Interwencje ogółem	3098	3338	3290	3544
w tym: interwencje domowe	48	233	231	355
w tym: dotyczące przemocy domowej („Niebieskie Karty”)	75	43	45	73

Statystyki Komisariatu Policji w Swarzędzu pokazują, iż w 2016 roku do Izb Wyrzeźwień doprowadzono 170 osób nietrzeźwych, do miejsca zamieszkania odwieziono 26 osób, do placówek służby zdrowia 12 osób. W porównaniu do roku 2014 i 2015 można zaobserwować spadek liczby osób nietrzeźwych odwiezionych do różnych miejsc. Niestety wzrosła liczba osób kierujących pojazdami mechanicznymi będących pod wpływem alkoholu.

Tab. 5. Dane na temat naruszenia prawa na terenie Gminy Swarzędz przez osoby będące pod wpływem alkoholu w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Osoby nietrzeźwe odwiezione do Izby Wyrzeźwień	271	205	170	176
Osoby nietrzeźwe odwiezione do miejsca zamieszkania	40	48	26	16
Osoby nietrzeźwe odwiezione do placówek służby zdrowia	29	10	12	2
Osoby nietrzeźwe odwiezione do innych jednostek policji	78	35	42	21
Nietrzeźwi kierujący sprawcy wykroczeń od 0,2 do 0,5 promila	40	-	-	-
Nietrzeźwi kierujący pojazdami mechanicznymi	61	37	55	32
Nietrzeźwi kierujący innymi pojazdami	130	-	-	-
Osoby nietrzeźwe kierujące w ruchu kolejowym	0	-	-	-
Usiłowanie zabójstwa przez osoby nietrzeźwe	0	-	-	-
Udział w bójce lub pobiciu przez osoby nietrzeźwe	0	-	-	-
Kradzież cudzej rzeczy przez osoby nietrzeźwe	8	-	-	-
Kradzież z włamaniem przez osoby nietrzeźwe	8	-	-	-
Rozbój, kradzież i wymuszenie rozbójnicze przez osoby nietrzeźwe	2	-	-	-
Uszkodzenie mienia przez osoby nietrzeźwe	7	-	-	-
Osoby ujawnione zatrzymane pod wpływem alkoholu	0	-	-	-

W 2016 r. policjanci Komisariatu Policji w Swarzędzu podjęli 161 interwencji w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych. Wyżej wymienione dane pokazują spadek w ilości interwencji.

Tab. 6. Dane na temat interwencji podjętych przez policję w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Wykroczenia z art. 43 ¹ .1	174	251	161	58

2.4. Ocena sytuacji związanej z używaniem substancji psychoaktywnych w Gminie Swarzędz

Sytuacja, w której picie alkoholu staje się przyczyną problemów zdrowotnych czy społecznych, pozwala powziąć przypuszczenie, że mamy do czynienia z uzależnieniem. Spożywanie napojów alkoholowych zawsze niesie ze sobą konkretne ryzyko.

Wobec wielu osobistych i społecznych negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu powstaje pytanie, dlaczego ludzie w ogóle piją napoje alkoholowe. Pytanie o powody rodzi zawsze mniej lub bardziej wiarygodne racjonalizacje. Picie dla smaku, towarzystwa, tradycji, zdrowia – to tylko niektóre z nich. Prawda jest taka, że większość dorosłych ludzi wie, że alkohol jest toksyną, a mimo to go spożywa. Zatem alkohol jest dla konsumentów na tyle atrakcyjny, że sięgają po niego, mimo świadomości ryzyka, jakie pociąga za sobą picie. Wyjątkowy smak alkoholu, presja towarzystwa czy utrwalone obyczaje, nie są najważniejsze przy podejmowaniu indywidualnych decyzji dotyczących spożywania napojów alkoholowych.

W przypadku młodzieży używanie alkoholu przynosi krótkotrwały efekt w postaci:

- złudnego zaspokojenia najważniejszych potrzeb psychologicznych (miłości, akceptacji, uznania, bezpieczeństwa, bliskości, przynależności),
- złudnego poczucia realizacji ważnych celów rozwojowych (określenia własnej tożsamości, uzyskania niezależności od dorosłych)
- próby poradzenia sobie z przeżywanymi trudnościami życiowymi (redukcja lęku i frustracji)

Subiektywna użyteczność alkoholu dla konsumentów wzrasta wraz ze zwiększaniem się ich zaangażowania w picie. Paradoksalnie, dla osób uzależnionych, które doświadczają ogromnych szkód zdrowotnych i społecznych z powodu picia – funkcjonalność alkoholu jest

największa. Na ilość i częstotliwość picia mogą mieć wpływ czynniki społeczne. Zwiększonej konsumpcji sprzyjają: dostępność fizyczna alkoholu (łatwość nabycia), dostępność ekonomiczna (niska cena alkoholu w stosunku do dochodów), nadmiernie przyzwalające normy picia, tolerancja nietrzeźwości, tolerancja niepożądanych poalkoholowych zachowań, przebywanie w towarzystwie ludzi nadużywających alkoholu, a także spożywanie alkoholu w kręgu rodziny i bliskich przyjaciół. Perspektywa abstynencji nie znajduje poparcia ani u osób pijących umiarkowanie, ani tym bardziej u osób nadużywających alkoholu. Badania jakościowe przeprowadzone przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) ujawniły, że w zdecydowanej większości przypadków alkohol budził u osób biorących udział w badaniu skojarzenia pozytywne. Respondenci mówiąc o alkoholu najczęściej przywoływali na myśl: dobrą zabawę, przyjemność, luz, odprężenie, radość spotkania towarzyskiego. Znacznie rzadziej, bo zaledwie u co czwartego uczestnika badania, alkohol wywoływał asocjacje negatywne: pijaństwo, kaca, ból głowy, a także alkoholizm i związane z nim awantury, agresję, wypadki, kłopoty rodzinne. Dla większości badanych (również osób mniej pijących) wizja braku alkoholu w sprzedaży jawiła się jako sytuacja czyniąca ich życie uboższym. Perspektywa braku dostępu do alkoholu skłaniała częściej do myślenia o samodzielnym produkowaniu alkoholu lub szukaniu jego zamienników (innych substancji psychoaktywnych), niż do gotowości zaakceptowania życia w abstynencji.

Gmina Swarzędz nie wyróżnia się pod względem nasilenia problemów alkoholowych spośród innych gmin w naszym kraju. Dla właściwego ukierunkowania podejmowanych działań profilaktycznych konieczne jest przedstawienie problemów występujących w naszym mieście.

Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz wynikami polskich badań społecznych można oszacować grupę uzależnionych od alkoholu w Polsce na około 860 tys. osób (w tym około 707 tysięcy to mężczyźni i około 153 tysiące to kobiety), natomiast liczbę pijących szkodliwie i ryzykownie określa się na około 4 mln. Dane te pozwalają na statystyczne wyliczenie liczby mieszkańców, u której występują problemy związane z alkoholem.

Aby skutecznie rozwiązywać problemy alkoholowe konieczne jest podjęcie działań skierowanych nie tylko do osób uzależnionych czy pijących szkodliwie, ale również inicjowanie akcji profilaktycznych skierowanych do całej społeczności, a w szczególności dzieci i młodzieży.

Działania profilaktyczne realizowane w ostatnich latach w Gminie Swarzędz nastawione były na organizację i przeprowadzanie programów wczesnej interwencji,

wspieranie rozwoju osobistego młodych ludzi, promowanie zdrowego stylu życia oraz udzielenie wsparcia dzieciom i młodzieży wychowującej się w rodzinach z problemem uzależnienia czy przemocy. Podejmowane były również działania profilaktyczne skierowane do ogółu populacji w celu uwrażliwienia społeczności lokalnej na wciąż wzrastający problem alkoholizmu.

Źródłem informacji dotyczących skali problemów alkoholowych na terenie Gminy Swarzędz są dane z Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin oraz raportu z badań przeprowadzonych w 2014 i 2015 roku w ramach Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” – *Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych*. Badania te prowadzone były również na terenie Gminy Swarzędz. Raport *Młodzi i substancje psychoaktywne* z 2015 roku pokazuje, że uczniowie szkół podstawowych częściej sięgali po alkohol niż po papierosa. Można to dostrzec zarówno wśród chłopców, jak i dziewczynek. Warto też zauważyć, że po alkohol częściej sięgają chłopcy niż dziewczęta. Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi wskazujące na konsumpcję jakiegokolwiek alkoholu, wskaźnik odpowiedzi twierdzących dla ogółu chłopców wynosiłby (39%), natomiast dla dziewcząt (33%). Według deklaracji wśród badanych w wieku 7 lat i mniej, częściej sięgali po alkohol chłopcy (10%) niż dziewczęta (8%). W wieku 8-10 lat po alkohol sięgnęło 8% chłopców i 6% dziewcząt, podobnie jak w wieku 11-12 lat (chłopcy i dziewczęta – 8%). Spośród badanych co ósmy chłopiec (13%) i co dziewiąta dziewczynka (11%) nie jest w stanie podać wieku, w którym po raz pierwszy zdarzyło im się spróbować alkoholu. Odnosząc się do ogólnopolskich badań wśród gimnazjalistów należy stwierdzić, że 32% chłopców, podobnie jak dziewcząt (29%) zadeklarowało całkowitą abstynencję od alkoholu. Można zatem stwierdzić, że zjawisko spożywania alkoholu w środowisku gimnazjalistów jest zjawiskiem dosyć powszechnym. Poza tym chłopcy częściej niż dziewczęta sięgnęli po alkohol jeszcze w okresie szkoły podstawowej (odpowiednio: 18%, 12%). Uczniowie szkół podstawowych zgodnie twierdzą, że ich pierwszym wypitym alkoholem było piwo (19% chłopców i 15% dziewcząt) oraz szampan (11% chłopców i 10% dziewcząt). Pozostałe trunki to wino (chłopcy – 5%, dziewczęta – 3%), drink (chłopcy – 3%, dziewczęta – 2%) oraz wódka, którą z kolei częściej pili chłopcy (4%) niż dziewczęta (2%). Co dwunasty uczeń i co szesnasta uczennica nie pamiętają, jakiego alkoholu próbowali po raz pierwszy.

Wśród uczniów szkół podstawowych problem spożywania alkoholu wydaje się być

znikomy, chociaż niepokojące jest, że aż 10% chłopców i 8% dziewcząt ze szkół podstawowych przyznało się do spożycia alkoholu w okresie co najmniej 30 dni przed badaniem. Jeżeli chodzi o gimnazja, to sytuacja wygląda gorzej. W ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem więcej niż co trzeci chłopiec (35%) i tyle samo dziewcząt (36%) spożywało alkohol. Spożywających alkohol uczniów szkół podstawowych można określić mianem nieświadomych początkujących, natomiast uczniowie gimnazjum to już doświadczeni „smakosze piwa”. Spośród badanych uczniów szkół podstawowych 16% chłopców i 14% dziewcząt nie wie, jaki alkohol spożywało w ciągu ostatnich 30 dni. Można zatem przypuszczać, że zostali nim poczęstowani. Odnosząc się do pozostałych trunków, jakie spożywali uczniowie szkół podstawowych, należy stwierdzić, że piwo piło 8% chłopców i 6% dziewcząt, szampana – 3% chłopców i 2% dziewcząt, wódkę piło 2% chłopców i 1% dziewcząt, a wino po 2% chłopców oraz dziewcząt. Drink częściej spożywany jest przez chłopców (2%), niż przez dziewczęta (1%). Badani uczniowie gimnazjum, którzy przyznali się do spożycia alkoholu, w ciągu 30 dni przed badaniem, najczęściej pili piwo (chłopcy – 26%, dziewczęta – 25%), następnie wódkę (chłopcy i dziewczęta – 8%), wino (chłopcy – 3%, dziewczęta – 5%) oraz w znikomym procencie alkopop (chłopcy – 1%, dziewczęta – 2%) i cydr (chłopcy i dziewczęta po 1%). W kwestionariuszu ankiety skierowanej do gimnazjalistów postawiono respondentom dodatkowe pytanie: „Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy?”. Tylko niecała połowa odpowiedziała przecząco (chłopcy – 49%, dziewczęta – 46%). Około dwie trzecie uczniów szkoły podstawowej nigdy nie piło alkoholu (chłopcy – 61%, dziewczęta – 67%).

Spośród tych, którzy próbowali, 17% uczniów zadeklarowało, że pierwszym alkoholem poczęstowali ich rodzice. W skali ogólnopolskiej wskazania na osoby dorosłe są najczęstszymi wskazaniem młodych ludzi. Pozostali przyznają się do podkradania alkoholu dorosłym (chłopcy – 6%, dziewczęta – 6%), jak również tego, że alkoholem częstowali ich koledzy lub koleżanki (chłopcy – 5%, dziewczęta – 4%).

Spośród wszystkich badanych uczniów szkół podstawowych zaledwie 2% chłopców i 1% dziewcząt przyznało się do samodzielnego zakupu alkoholu. Jeżeli chodzi o uczniów szkół gimnazjalnych, warto podkreślić, że trzy piąte z nich ma już za sobą inicjację alkoholową, która najczęściej była związana z poczęstunkiem przez kolegów lub koleżanki (chłopcy – 25%, dziewczęta – 31%), jak również rodziców (chłopcy – 17%, dziewczęta – 19%) oraz poczęstunkiem przez innych dorosłych (chłopcy – 10%, dziewczęta – 11%).

Zadowolający jest fakt, że uczniowie szkół podstawowych w zdecydowanej większości nie podejmowali prób samodzielnego zakupu alkoholu (chłopcy – 60%,

dziewczęta – 64%), a 28% chłopców i 29% dziewcząt twierdzi, że gdyby taką próbę podjęła, skończyłoby się to fiaskiem. Spośród badanych uczniów 13% chłopców jest pewnych, że zakupiliby alkohol, chociaż jak twierdzi większość z nich, czasem wymaga to kilku prób zakupu. Badane dziewczęta w 10% są przekonane o powodzeniu podczas próby zakupu alkoholu, chociaż połowa z nich jest przekonana, że czasem wymaga to kilku prób. Z kolei gimnazjalistom postawiono trzy pytania, w których mieli przedstawić opinię na temat trudności w zakupie piwa lub cydru, wina i wódki. Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi bez względu na stopień ich szczegółowości, to można powiedzieć, że dwie trzecie badanych nie miałyby trudności z zakupem piwa lub wina (chłopcy odpowiednio – 69%, 63%; dziewczęta odpowiednio – 70%, 67%). Nieznacznie większy problem pojawiłby się dopiero przy zakupie wódki, co byłoby niemożliwe dla 22% chłopców i 21% dziewcząt oraz bardzo trudne dla 20% chłopców i 20% dziewcząt. Nie sposób jednak nie zauważyć, że i tak ponad połowa badanych uznaje zakup tego wysokoprocentowego alkoholu za wykonalny.

Ostatnia część pytań skierowanych do uczniów szkół podstawowych odnosiła się do ich opinii o spożywaniu alkoholu. Badanym postawiono dwa pytania, w których musieli wskazać skutki okazjonalnego picia alkoholu, jakie mogą wystąpić w grupie dorosłych z jednej strony i rówieśników z drugiej. Okazuje się, że uczniowie szkół podstawowych najczęściej nie potrafią wskazać skutków okazjonalnego spożywania alkoholu przez dorosłych (chłopcy i dziewczęta po 38% i 37%). Pozostali mniej więcej w takim samym odsetku wskazywali na to, że okazjonalne spożywanie alkoholu poprawia nastrój (chłopcy – 27%, dziewczęta – 25%), jak i prowadzi do uzależnienia (chłopcy 22%, dziewczęta 24%). Pośród badanych 11% chłopców i 12% dziewcząt zaznaczyło odpowiedź, że sporadyczne spożywanie alkoholu nie ma żadnego wpływu na organizm, a 6% chłopców i 5% dziewcząt, że dobrze wpływa na serce. W aspekcie zagrożeń rozpatrywane jest także pytanie odnoszące się do prawdopodobnych 29 scenariuszy działań osób pod wpływem alkoholu. Badani uczniowie szkół podstawowych w zdecydowanej większości wskazywali, że osoba pijana może łatwo ulec wypadkowi (chłopcy – 62%, dziewczęta – 66%), mniej więcej trzech na siedmiu badanych odpowiedziało, że osoba pijana może uczestniczyć w bójce (chłopcy – 40%, dziewczęta – 41%), a prawie co trzeci spośród ośmiu badanych zwrócił uwagę, że osoba pijana może popełnić przestępstwo (chłopcy – 34%, dziewczęta – 35%). Spośród badanych co czwarty podkreślił fakt, że osoba pijana może zostać okradziona (chłopcy i dziewczęta po 25%).

Biorąc pod uwagę fakt, że zjawisko spożywania alkoholu występuje częściej wśród uczniów szkół gimnazjalnych niż podstawowych kwestionariusz skierowany do

gimnazjalistów dotyczył także kwestii samodzielnego kupowania alkoholu i upijania się. Spośród badanych ponad połowa piła alkohol w ciągu ostatniego roku i co czwarty w ciągu ostatniego miesiąca. 22% chłopców i dziewcząt uczęszczających do miejscowych gimnazjów przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się upić, a 18% gimnazjalistów przyznało, że zdarzyło im się upić w ciągu ostatniego roku. Z kolei 8% chłopców i 7% dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się zataczać, mówić niewyraźnie lub nie pamiętać niektórych wydarzeń. Mniej więcej o co piątym chłopcu i dziewczynce z gimnazjum można powiedzieć, że kiedykolwiek nadużyli alkoholu, chociaż połowa z nich robiła to w ciągu ostatniego miesiąca (częściej chłopcy).

Należy też zwrócić uwagę na dosyć wysoki odsetek badanych, którzy kupili alkohol dla siebie. Pośród badanych co czwarty uczeń (chłopcy – 26%, dziewczęta – 24%) kupił dla siebie alkohol w ciągu ostatniego roku, a co piąty chłopiec (18%) i co szósta dziewczynka (15%) zrobili to w ciągu ostatnich 30 dni. Wprawdzie nie można jeszcze mówić o występowaniu zjawiska spożywania alkoholu w wymiarze masowym, to niepokojący jest fakt tak częstego upijania się młodych ludzi zwłaszcza, że niemalże połowa badanych jest przekonana o łatwej dostępności jakiegokolwiek trunku. Badania w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” były również przeprowadzone wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spośród badanych uczniów szkół podstawowych z terenu całej Polski 90% dziewcząt i 82% chłopców wskazuje na duże ryzyko związane z nałogowym spożywaniem alkoholu, a zaledwie 4% dziewcząt i 8% chłopców wskazuje na małe ryzyko związane z nałogowym spożywaniem alkoholu. Odnosząc się z kolei do wyników szkół podstawowych z terenu gminy warto podkreślić, że 71% chłopców i 96% dziewcząt wskazuje na duże ryzyko, a 2% dziewcząt i 6% chłopców wskazuje na małe ryzyko związane z nałogowym spożywaniem alkoholu. 17% chłopców i 2% dziewcząt tłumacząc się niewiedzą nie zajęła jednoznacznego stanowiska w tej kwestii. Spośród ogółu badanych uczniów zaledwie 66% chłopców i 73% dziewcząt podziela opinię, że łatwo jest się uzależnić od alkoholu. Spośród badanych uczniów z terenu Gminy Swarzędz 50% chłopców i 60% dziewcząt podziela opinię, że łatwo jest się uzależnić od alkoholu, 13% chłopców i 0% dziewcząt jest przeciwnego zdania, a 19% chłopców i 9% dziewcząt wyraża opinię, że pijąc alkohol okazjonalnie, nigdy się nie uzależni. Poza tym 20% chłopców i 33% dziewcząt nie ma na ten temat wiedzy.

Z zebranych, w drodze ogólnopolskich badań socjologicznych, danych statystycznych wynika, że uczniowie szkół podstawowych częściej sięgali po alkohol niż po papierosa. Można to dostrzec zarówno wśród chłopców, jak i dziewczynek. Warto też zauważyć, że po

alkohol częściej sięgają chłopcy niż dziewczęta.

Połączenie kategorii dotyczących odpowiedzi wskazujących na sięgnięcie po jakikolwiek alkohol, daje następujący wskaźnik odpowiedzi twierdzących: 39% dla ogółu chłopców, natomiast dla dziewcząt 33%. Według deklaracji wśród badanych w wieku 7 lat i mniej, częściej sięgali po alkohol chłopcy (10%) niż dziewczęta (8%). W wieku 8-10 lat po alkohol sięgnęło 8% chłopców i 6% dziewcząt, podobnie jak w wieku 11-12 lat (chłopcy i dziewczęta – 8%). Spośród respondentów co ósmy chłopiec (13%) i co dziewiąta dziewczynka (11%) nie jest w stanie podać wieku, w którym po raz pierwszy konsumowali jakikolwiek napój alkoholowy.

Odpowiedzi na pytanie: „Ile miałeś/miałaś lat, kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy w życiu spróbować alkoholu?”, dla respondentów w Gminie Swarzędz przedstawiają się następująco: 7 lub mniej lat – 11% chłopcy, 9% dziewczęta; 8-10 lat – 6% chłopcy, 7% dziewczęta; 11-12 lat – 7% chłopcy, 9% dziewczęta. Spośród przebadanych uczniów z terenu Gminy Swarzędz 72% chłopców i 68% dziewcząt nigdy nie próbowało alkoholu. Uczniowie szkół podstawowych zgodnie twierdzą, że pierwszym alkoholem było piwo dla 19% chłopców i 15% dziewcząt oraz szampan dla 11% chłopców i 10% dziewcząt. Pozostałe trunki to wino (chłopcy – 5%, dziewczęta – 3%), drink (chłopcy – 3%, dziewczęta – 2%) oraz wódka, którą z kolei częściej pili chłopcy (4%) niż dziewczęta (2%). Z kolei piwo było pierwszym alkoholem dla 24% chłopców i 20% uczennic szkół podstawowych z Gminy Swarzędz, szampan dla 15% chłopców i 9% dziewcząt, wino dla 9% chłopców i 4% dziewcząt, wódka dla 6% chłopców i 2% dziewcząt, natomiast drink dla 6% chłopców i 2% dziewcząt. Spośród ankietowanych 2% chłopców i 7% dziewcząt nie wie, jaki alkohol piło. Wśród uczniów szkół podstawowych z terenu całej Polski problem spożywania alkoholu wydaje się być znikomy, chociaż niepokojące jest, że 10% chłopców i 8% dziewcząt przyznało się do spożycia alkoholu w okresie co najmniej 30 dni przed badaniem. W Gminie Swarzędz odsetek ten wynosi dla chłopców 20%, natomiast dla dziewcząt 9%. Można przypuszczać, że zostali nim poczęstowani. Odnosząc się jednak do badanych uczniów z Gminy Swarzędz należy stwierdzić, że 7% chłopców i 22% dziewcząt nie wie jaki alkohol piło w ciągu ostatnich 30 dni. Z kolei co do pozostałych trunków, jakie spożywali uczniowie szkół podstawowych, należy stwierdzić, że 17% chłopców i 7% dziewcząt piło piwo, 2% chłopców i 2% dziewcząt wino, 6% chłopców i 4% dziewcząt wódkę, 2% chłopców i 2% dziewcząt szampana, 0% chłopców i 0% dziewcząt drinka. Kwestionariusz ankiety dotyczył także opinii badanych uczniów wobec zjawiska spożywania alkoholu przez ich rówieśników. Biorąc pod uwagę fakt, że spożywanie alkoholu wśród uczniów szkół podstawowych nie jest

aż tak bardzo popularne jak wśród gimnazjalistów, uczniom szkół podstawowych postawiono pytanie: „Ilu, według Twojej oceny, Twoich rówieśników piło alkohol przynajmniej raz w życiu?”. Ogółem badani uczniowie szkół podstawowych najczęściej nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi („Nie wiem”: chłopcy – 60%, dziewczęta – 36%), a co szósty twierdzi, że wśród jego znajomych pijących alkohol przynajmniej raz w życiu jest mniej niż 10% (17%). Spośród badanych 14% chłopców i 15% dziewcząt twierdzi, że na dziesięciu swoich znajomych znalazłoby jednego lub dwóch, którzy przynajmniej raz w życiu pili alkohol. Godny uwagi jest fakt, że mniej więcej 29% chłopców i 32% dziewcząt jest zdania, że około połowa lub więcej ich rówieśników przynajmniej raz w życiu piła alkohol. Odnosząc wyniki do wskazań badanych z terenu Gminy Swarzędz należy stwierdzić, że spośród badanych 36% chłopców i 27% dziewcząt ze szkół podstawowych nie potrafi ocenić, czy ich rówieśnicy pili alkohol przynajmniej raz w życiu, czy też nie, a 11% chłopców i 20% dziewcząt stwierdza, że spośród ich rówieśników co dziesiąty pił alkohol. Spośród badanych którzy twierdzą, że wśród ich znajomych jest między 10% a 25% osób, które kiedykolwiek napiły się jakiegokolwiek alkoholu można znaleźć 22% chłopców i 13% dziewcząt. Na większość wskazuje 20% chłopców i 20% dziewcząt. Pozostały odsetek uważa, że około połowa rówieśników spożywała kiedykolwiek alkohol. Uczniowie szkół podstawowych w większości nie podejmowali prób zakupu alkoholu na własną rękę (chłopcy – 60%, dziewczęta – 64%), a 28% chłopców i 29% dziewcząt twierdzi, że gdyby taką próbę podjęli, nie zakończyłaby się sukcesem. Spośród badanych uczniów 13% chłopców jest pewnych, że zakupiliby alkohol, chociaż jak twierdzi większość z nich, czasem wymaga to kilku prób zakupu. Badane dziewczęta w 10% są przekonane o powodzeniu podczas próby zakupu alkoholu, chociaż połowa z nich jest przekonana, że czasem wymaga to kilku prób. Odnosząc się jednak do uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Swarzędz należy wspomnieć, że w opinii 13% chłopców oraz 0% dziewcząt osobie w ich wieku łatwo jest kupić alkohol, przeciwnego zdania jest 26% chłopców i 33% dziewcząt. Dla 2% chłopców i 7% dziewcząt wymaga to kilku prób zakupu, chociaż zadowalający jest fakt, że 59% chłopców i 64% dziewcząt z terenu Gminy nigdy nie próbowało zakupić alkoholu.

Okolo dwie trzecie uczniów szkoły podstawowej nigdy nie piło alkoholu (chłopcy – 61%, dziewczęta – 67%). Spośród tych, którzy próbowali, 17% uczniów zadeklarowało, że pierwszym alkoholem poczęstowali ich rodzice. W skali ogólnopolskiej wskazania na osoby dorosłe są najczęstszymi wskazaniami młodych ludzi. Odnosząc się do wskazań uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Swarzędz 20% chłopców i 24% dziewcząt przyznało, że pierwszym alkoholem zostali poczęstowali przez rodziców. Pozostali przyznają się do

podkradania alkoholu dorosłym (chłopcy – 4%, dziewczęta – 0%), jak również tego, że alkoholem częstowali ich starsi koledzy (chłopcy – 2%, dziewczęta – 4%). Spośród wszystkich badanych uczniów szkół podstawowych 4% chłopców i 0% dziewcząt przyznało się do samodzielnego zakupu alkoholu.

Ostatnia część pytań skierowanych do uczniów szkół podstawowych odnosiła się do ich opinii wobec spożywania alkoholu. Badanym postawiono dwa pytania, w których musieli wskazać skutki okazjonalnego picia alkoholu, jakie mogą wystąpić w grupie dorosłych z jednej strony i rówieśników z drugiej. W badaniach ogólnopolskich jako skutek spożywania alkoholu przez rówieśników badani najczęściej wskazywali szkodę (chłopcy – 50%, dziewczęta – 58%), następnie ryzyko uzależnienia (chłopcy – 30%, dziewczęta – 33%), rzadziej jednak wskazywali, że dobrze wpływa na serce (chłopcy – 3%, dziewczęta – 2%), czy chociażby nie ma żadnego wpływu na organizm (chłopcy 5%, dziewczęta – 3%). Spośród badanych 21% chłopców i 17% dziewcząt nie potrafiło wskazać skutków spożywania alkoholu przez swoich rówieśników. Ogólnie rzecz biorąc, 80% chłopców i 92% dziewcząt wskazywało na negatywne konsekwencje spożywania alkoholu przez rówieśników. Spośród badanych w Gminie Swarzędz chłopcy wskazywali, że okazjonalne picie alkoholu przez rówieśników może prowadzić do uzależnienia (26%), dobrze wpływa na serce (6%), nie ma żadnego wpływu na organizm (9%), szkodzi (44%). Z kolei odpowiedzi dziewcząt przedstawiały się następująco: może prowadzić do uzależnienia (22%), dobrze wpływa na serce (2%), nie ma żadnego wpływu na organizm (4%), szkodzi (69%). Spośród badanych 24% chłopców i 13% dziewcząt nie potrafiło odpowiedzieć na co może wpływać okazjonalne spożywanie alkoholu przez osoby w ich wieku. Z drugiej strony respondenci zapytani o skutki picia alkoholu przez dorosłych najczęściej nie potrafili jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie zaznaczając odpowiedź nie wiem (chłopcy 38%, dziewczęta – 37%). Ponadto badani często wyrażali opinię, że spożywanie alkoholu przez dorosłych prowadzi do uzależnienia (chłopcy – 22%, dziewczęta 24%), poprawia nastrój (chłopcy – 27%, dziewczęta 25%), rzadziej jednak wskazywali, że nie ma żadnego wpływu na organizm (chłopcy 11%, dziewczęta po 12%). Zaledwie 6% chłopców i 5% dziewcząt twierdzi, że okazjonalne spożywanie alkoholu dobrze wpływa na serce. Odnosząc się do uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy należy stwierdzić, że spośród badanych 11% chłopców i 27% dziewcząt odpowiedziało, że okazjonalne picie alkoholu przez dorosłych nie ma żadnego wpływu na organizm, 41% chłopców i 22% dziewcząt wskazało, że poprawia nastrój, a 11% chłopców i 2% dziewcząt podkreśliło dobry wpływ na serce. Spośród badanych 11% chłopców i 13% dziewcząt zwróciło uwagę, że okazjonalne spożywanie alkoholu przez dorosłych prowadzi do

uzależnienia, a 28% chłopców i 44% dziewcząt nie ma na ten temat wiedzy.

Odnosząc się do ogólnopolskich badań wśród gimnazjalistów można stwierdzić, że tylko 32% chłopców, podobnie jak dziewcząt (29%) zadeklarowało całkowitą abstynencję od alkoholu. Można zatem przyjąć, że zjawisko spożywania alkoholu w środowisku gimnazjalistów jest zjawiskiem dosyć powszechnym. Poza tym chłopcy częściej niż dziewczęta sięgnęli po alkohol jeszcze w okresie szkoły podstawowej. Rozpatrując jednak wskazania gimnazjalistów z terenu Gminy Swarzędz należy stwierdzić, że 15% chłopców i 10% dziewcząt swój pierwszy alkohol spożyło w wieku 11 lat lub mniej, 22% chłopców i 22% dziewcząt w wieku 12-13 lat, a 4% chłopców i 17% dziewcząt w wieku 14 lat. Spośród przebadanych gimnazjalistów 37% chłopców i 34% dziewcząt jeszcze nigdy nie próbowało alkoholu. Jeżeli chodzi o uczniów szkół gimnazjalnych warto podkreślić, że trzy piąte z nich ma już za sobą inicjację alkoholową, która najczęściej była związana z poczęstunkiem przez kolegów lub koleżanki (chłopcy – 25%, dziewczęta – 31%), jak również rodziców (chłopcy – 17%, dziewczęta – 19%) oraz poczęstunkiem innych dorosłych (chłopcy – 10%, dziewczęta – 11%). Biorąc jednak pod uwagę wskazania uczniów z Gminy Swarzędz należy stwierdzić, że 41% chłopców i 22% dziewcząt pierwszym alkoholem zostało poczęstowanych przez rodziców, 11% chłopców i 24% dziewcząt przez kolegów lub koleżanki, a 7% chłopców i 15% dziewcząt przez innych dorosłych. Spośród badanych z Gminy 0% chłopców i 0% dziewcząt podkraść alkohol dorosłym, a 4% chłopców i 2% dziewcząt kupiło alkohol samemu. W kwestionariuszu ankiety skierowanej do gimnazjalistów postawiono respondentom pytanie: „Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy?”. W skali ogólnopolskiej badani w większości wyrazili stanowisko, że w ciągu ostatniego roku nie zdarzyło im się wypić alkoholu (chłopcy – 49%, dziewczęta – 54%). Do niedawnego spożywania przyznaje się więcej niż co trzeci gimnazjalista (chłopcy – 35%, dziewczęta – 36%). W skali Gminy Swarzędz odsetek sporadycznie spożywających alkohol chłopców wynosi 52% natomiast dziewcząt 51%. Z kolei 30% chłopców i 29% dziewcząt piło alkohol w ciągu ostatnich 30 dni. Badani uczniowie gimnazjum, którzy przyznali się do spożycia alkoholu, w ciągu 30 dni przed badaniem, najczęściej pili piwo (chłopcy – 26%, dziewczęta – 25%) oraz wódkę (chłopcy i dziewczęta po 8%), nieco rzadziej wino (chłopcy – 3%, dziewczęta – 5%), jak również w znikomym stopniu alkopop (chłopcy – 1%, dziewczęta – 2%) i cydr (chłopcy i dziewczęta po 1%). Z kolei 22% badanych uczniów i 22% uczennic gimnazjum z Gminy Swarzędz piło piwo, 4% chłopców i 0% dziewcząt wino, 0% chłopców i 2% dziewcząt wódkę, 0% chłopców i 2% dziewcząt alkopop, 4% chłopców i 2% dziewcząt cydr. Spośród badanych 70% chłopców i 72% dziewcząt nie piło żadnego alkoholu w ciągu

ostatnich 30 dni. Gimnazjalistom postawiono trzy pytania, w którym mieli przedstawić opinię na temat trudności w zakupie piwa lub cydru, wina i wódki. Gdyby połączyć kategorie odpowiedzi bez względu na stopień ich szczegółowości, to można powiedzieć, że dwie trzecie badanych nie miałyby trudności z zakupem piwa lub cydru oraz wina (chłopcy odpowiednio – 69%, 63%; dziewczęta odpowiednio – 70%, 67%). Nieznacznie większy problem pojawiłby się dopiero przy zakupie wódki, co byłoby niemożliwe dla 22% chłopców i 21% dziewcząt i bardzo trudne dla 20% chłopców i 20% dziewcząt. Nie sposób jednak nie zauważyć, że i tak ponad połowa badanych uznaje zakup tego wysokoprocentowego alkoholu za wykonalny. W odniesieniu do uczniów gimnazjum z Gminy Swarzędz należy stwierdzić, że dla 19% chłopców i 10% dziewcząt zakupienie piwa byłoby niemożliwe, dla 7% chłopców i 17% dziewcząt zakupienie piwa byłoby bardzo trudne, dla 52% chłopców i 44% dziewcząt łatwe, a 22% chłopców i 29% dziewcząt z zakupieniem piwa nie miałyby żadnych problemów. W opinii badanych 19% chłopców i 12% dziewcząt napotkałoby niemożliwe do przekroczenia problemy z zakupem wina, 4% chłopców i 15% dziewcząt miałyby bardzo duże problemy z zakupem wina, jednak dla 55% chłopców i 49% dziewcząt zakup wina byłby łatwy, a dla 22% chłopców i 24% dziewcząt bardzo łatwy. Zakup wódki wydaje się być niemożliwy dla 19% chłopców i 15% dziewcząt, bardzo trudny dla 19% chłopców i 20% dziewcząt, łatwy dla 40% chłopców i 45% dziewcząt oraz bardzo łatwy dla 22% chłopców i 20% dziewcząt. Kwestionariusz ankiety dotyczył także opinii badanych uczniów wobec zjawiska spożywania alkoholu przez ich rówieśników. 44% gimnazjalistów i aż 56% gimnazjalistek twierdzi, że połowa lub więcej ich rówieśników piła ostatnio alkohol (w ciągu 30 dni przed badaniem). Warto więc zauważyć, że około połowa wszystkich ankietowanych jest przekonana o szerokim rozpowszechnieniu picia wśród swoich rówieśników, co może zachęcać do samodzielnego sięgnięcia po alkohol. 34% chłopców i 29% dziewczynek uważa, że piła nie więcej niż jedna czwarta osób w tym samym wieku. Poza tym chłopcy (12%) częściej niż dziewczęta (8%) są przekonani, że wśród swoich znajomych znajduje się mniej niż 10% pijących alkohol. W grupie uczniów gimnazjum 7% badanych chłopców i 7% dziewcząt uważa, że spośród ich znajomych mniej niż 10% piło kiedykolwiek alkohol, a 26% chłopców i 15% dziewcząt uważa, że pijących jest od 10% do 25%. Spośród badanych 11% chłopców i 37% dziewcząt jest zdania, że wśród ich znajomych jest około połowa takich, którzy kiedykolwiek spożyli jakikolwiek alkohol, a 22% chłopców i 29% dziewcząt, że jest ich większość. Spośród badanych 34% chłopców i 12% dziewcząt zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”. Biorąc pod uwagę fakt, że zjawisko spożywania alkoholu występuje częściej wśród uczniów szkół gimnazjalnych niż podstawowych, kwestionariusz skierowany do

gimnazjalistów podejmował także kwestie samodzielnego kupowania alkoholu i upijania się. Spośród badanych ponad połowa piła alkohol w ciągu ostatniego roku i co czwarty w ciągu ostatniego miesiąca. Spośród zapytanych gimnazjalistów 22% chłopców i dziewcząt przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się upić, a 18% gimnazjalistów przyznało, że zdarzyło im się upić w ciągu ostatniego roku. Z kolei 8% chłopców i 7% dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się zataczać, mówić niewyraźnie lub nie pamiętać niektórych wydarzeń. Spośród zapytanych gimnazjalistów z terenu Gminy Swarzędz 11% chłopców i 24% dziewcząt przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się upić, 4% chłopców i 10% dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się zataczać, mówić niewyraźnie lub nie pamiętać niektórych wydarzeń, natomiast 0% chłopców i 2% dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się upić. Dość dużo młodych ludzi samodzielnie kupuje sobie alkohol. Pośród badanych w Polsce co czwarty gimnazjalista (chłopcy 26%, dziewczynki 24%) kupił dla siebie alkohol w ciągu roku poprzedzającego badanie. Prawie co piąty chłopiec (18%) i co szósta dziewczynka (15%) zrobiła to w ciągu ostatnich 30 dni. Dla porównania 19% gimnazjalistów i 24% gimnazjalistek z Gminy Swarzędz w ciągu ostatniego roku kupiło dla siebie alkohol, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni kupiło dla siebie alkohol 19% chłopców i 15% dziewcząt.

Dane wygenerowane na podstawie badań wskazują, że zdecydowana większość uczniów spożywała napoje wysokoprocentowe. W tej grupie wiekowej alkohol kojarzony jest przede wszystkim z dobrą zabawą, dlatego też częstotliwość jego spożywania się zwiększa. Prawie połowa młodych ludzi wskazała, że próg pierwszej inicjacji alkoholowej zazwyczaj miał miejsce między 13 a 15 rokiem życia.

Najczęściej wskazywanymi okolicznościami, w których uczniowie po raz pierwszy sięgnęli po napoje wysokoprocentowe były uroczystość rodzinna oraz impreza towarzyska. Niestety taka sytuacja ma bezpośredni związek z tradycją panującą w Polsce. W naszym kraju spożywanie alkoholu jest stałym elementem różnego typu imprez rodzinnych. Młodzież sięgająca po alkohol po raz pierwszy na imprezach rodzinnych ma najczęściej na to przyzwolenie rodziców. Powodem, dla którego uczniowie używają napojów alkoholowych podczas imprez towarzyskich jest chęć dobrej zabawy i polepszenia samopoczucia, a także przyjemność, jaką daje sama konsumpcja alkoholu.

Spożywanie alkoholu często prowadzi do uzależnienia. W świadomości młodych ludzi takie przekonanie może jeszcze nie występować, co prawdopodobnie wynika z braku dostatecznej wiedzy na temat mechanizmów uzależnień. Z przeprowadzonych badań wynika,

że ponad połowa uczniów ma obawy, co do swojego zachowania po spożyciu napoju alkoholowego. Wynika to z braku umiaru w picciu. Najczęściej wskazywanym miejscem, gdzie młodzież może zakupić alkohol był sklep osiedlowy, pub oraz dyskoteka. Najbardziej popularnym alkoholem wśród respondentów było piwo, potem wódka, co potwierdzają badania ogólnopolskie. Skalę problemu pokazuje liczba rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu, która jest na poziomie 47 rodzin.

Z danych pozyskanych z Departamentu Zdrowia i Przeciwdziałania Uzależnieniom Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego wynika, że w 2012 dla regionu wielkopolskiego zidentyfikowano następujące aktualne trendy:

- W strukturze spożycia napojów alkoholowych (podobnie jak w kraju) przeważa piwo, kolejnymi co do popularności są wódka i wino;
- Do grup o najwyższym spożyciu alkoholu należą częściej mężczyźni, osoby w wieku 15-24 lata, kawalerowie i panny, bezdzietni, bezrobotni, niezaangażowani religijnie, osoby o niskim statusie materialnym;
- Spośród problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w skali lokalnej najwyższą widocznością społeczną odznacza się problem picia alkoholu przez młodzież. Odsetek osób pijących nadmiernie wskazuje na dwie kategorie osób szczególnie zagrożonych. Pierwsza to młodzi niezamężni i bezdzietni ludzie, kolejna to osoby bezrobotne o niskim statusie materialnym. W związku z powyższym w odniesieniu do tych grup należy skoncentrować działania profilaktyczne.

W porównaniu z badaniami przeprowadzonymi w latach ubiegłych, w Polsce nie zaobserwowano jednak istotnych zmian w zakresie sposobów czy też motywów spożywania alkoholu. Polacy nie zmienili wzoru picia: nie piją codziennie, rzadko bez okazji, najczęściej w domach. Najczęstszym wzorem spożywania alkoholu jest picie wszystkich rodzajów napojów alkoholowych: wina, piwa, wódki (34%), ale spożywanie jednego rodzaju trunku wcale nie jest obecnie radsze, a nawet jest częstsze niż w poprzednich badaniach (tylko wódkę spożywało 8,5% konsumentów, natomiast picie wyłącznie piwa wzrosło z 6% na 10%). W naszym kraju spożycie 100% alkoholu na jednego mieszkańca wzrosło w ostatnich 10 latach o ponad 2 litry.

Pożądanę więc wydaje się być zwiększenie oferty edukacyjnej w zakresie redukcji szkód, skierowanej do młodych ludzi pijących często w ilościach prowadzących do nietrzeźwości.

Oprócz działań profilaktycznych w Gminie Swarzędz podejmowano również działania skierowane na bezpośrednie rozwiązywanie problemu uzależnienia. Podobnie jak w latach ubiegłych Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadziła rozmowy motywujące osoby uzależnione od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego. W uzasadnionych przypadkach podejmowała czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Do listopada 2016 roku odbyło się 11 posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do Komisji wpłynęło 78 wniosków o podjęcie działań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu: w tym 24 wnioski złożyła rodzina osoby uzależnionej, 32 wnioski wpłynęły od instytucji oraz 22 wnioski wpłynęły od innych podmiotów. W 2016r. Komisja podjęła rozmowy z 473 osobami, w tym 78 osób to klienci pierwszorazowi, a 395 osób to klienci kontynuujący spotkania, 33 osoby podjęły leczenie ambulatoryjne. W tym okresie w izbie wytrzeźwień przebywało 30 osób⁵.

W Swarzędzu działa również Poradnia Specjalistyczna IPSIS, świadcząca kompleksowe usługi w ramach Zdrowia Psychicznego, Terapii Uzależnień i Dziennego Oddziału Leczenia Uzależnienia od Alkoholu. Według danych obejmujących okres od stycznia do listopada 2016 roku, z pomocy specjalistów w poradni skorzystało 195 osób uzależnionych od alkoholu, 33 osoby uzależnione od narkotyków oraz 15 osób uzależnionych krzyżowo, natomiast terapeuci Swarzędzkiego Centrum Zdrowia Psychicznego PERSONA, świadczącego pomoc psychiatryczną i psychologiczną w czasie 749 wizyt udzielili porad i pomocy terapeutycznej 471 osobom⁶.

Kontynuowana była również działalność Punktów Konsultacyjnych, stanowiących zintegrowany system poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego. Dyżurujący w nich specjaliści, dzięki swemu wieloletniemu doświadczeniu udzielali pomocy jednostkom i rodzinom, wychodząc naprzeciw problemom alkoholizmu, narkomanii oraz przemocy. W roku 2016 zauważono nieznaczny wzrost liczby osób korzystających z oferty Punktów Konsultacyjnych działających na terenie Gminy Swarzędz oraz zwiększenie się liczby osób korzystających z pomocy psychologicznej. Poniżej przedstawiono dane ilościowe z minionych lat na temat liczby osób korzystających ze wsparcia oraz liczby porad udzielonych w ramach Punktów Konsultacyjnych.

⁵ Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pochodzą z dnia 28.11.2016 r.

⁶ Dane z okresu I-XI.2016 roku. Nie podano rozróżnienia na osoby uzależnione i współuzależnione.

Tab. 7. Liczba osób używających substancji psychoaktywnych, uzależnionych i członków ich rodzin korzystających z oferty Punktów Konsultacyjnych w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	Kategorie i liczba osób korzystających	w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin*	Ogółem	113	103	64	70
	Osoby uzależnione od alkoholu	92	56	28	41
	Osoby współuzależnione	21	35	31	29
	Dziecko z rodziny osoby uzależnionej/DDA	0	12	5	0
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w rodzinie*	Ogółem	24	22	24	20
	Ofiary przemocy	15	17	22	18
	Sprawcy przemocy	9	5	1	2
	OGÓLEM	137 osób	125 osób	88 osób	90 osób

* Stan na 01.12.2016 r.

Tab. 8. Liczba porad indywidualnych i grupowych udzielonych w ramach Punktów Konsultacyjnych w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	Liczba udzielonych porad	w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin*	Ogółem	299	268	150	136
	Porady indywidualne	152	129	137	101
	Porady grupowe	145	139	13	35
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w rodzinie*	Ogółem	15	20	24	20
	Porady indywidualne	8	18	24	20
	Porady grupowe/rodzinne	7	2	0	0
	OGÓLEM	314 porad	288 porad	174 porad	156 porad

* Stan na 01.12.2016 r.

Charakter pracy Punktów jest ściśle powiązany z diagnozą potrzeb i problemów mieszkańców gminy, w szczególności dzieci i młodzieży, dlatego ich prowadzenie w obecnym wymiarze okazuje się wystarczające. Ponadto należy pamiętać, iż Gmina Swarzędz jest gminą ościenną Miasta Poznania, gdzie znajduje się wiele instytucji związanych z profilaktyką, leczeniem i rehabilitacją osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Prawdopodobnie chcąc zachować większą anonimowość swojego problemu wiele osób poszukuje pomocy właśnie poza Gminą Swarzędz. To stanowi przyczynę zmniejszenia się liczby osób korzystających z Punktów Konsultacyjnych. Trzeba również zauważyć, że na terenie Gminy Swarzędz jest dostępna pomoc terapeutów uzależnień w poradniach funkcjonujących na terenie Gminy, które mają podpisany kontrakt z NFZ i oferują bezpłatną pomoc.

Oprócz Punktów konsultacyjnych mieszkańcy Gminy Swarzędz mogli skorzystać z pomocy psychologicznej dostępnej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Swarzędzu. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób, które skorzystały z tej formy pomocy oraz problemy, jakie były poruszane podczas spotkań. Z danych znajdujących się poniżej wynika, że z pomocy psychologicznej w 2016 roku skorzystały osoby, które borykają się głównie z zaburzeniami emocjonalnymi i psychicznymi oraz ofiary przemocy.

Tab.9. Kategorie odbiorców oraz liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej dostępnej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Swarzędzu w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	Kategorie i liczba osób korzystających	w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Pomoc psychologiczna dostępna w Ośrodku Pomocy Społecznej	Ofiary przemocy w rodzinie	43	34	29	49
	Sprawcy przemocy w rodzinie	12	8	6	8
	Osoby uzależnione	21	7	10	12
	Osoby współuzależnione	30	10	18	33
	Zaburzenia/kryzysy emocjonalne i psychiczne	29	45	51	89
	Trudności wychowawcze	0	6	62	53
	OGÓLEM		135 osób	110 osób	176 osób

Tabela nr 10 obrazuje, ile osób korzystających z pomocy to klienci pierwszorazowi, a ile to klienci korzystający z usług w sposób stały oraz liczbę udzielonych porad indywidualnych i grupowych. Z danych tych wynika, że spotkania z psychologiem miały przeważnie charakter indywidualny.

Tab. 10. Kategorie odbiorców oraz liczba porad indywidualnych i grupowych udzielonych w ramach pomocy psychologicznej dostępnej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Swarzędzu w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	Liczba udzielonych porad	w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Kategoria odbiorców	Ogółem	135	110	176	244
	Klienci pierwszorazowi	89	68	121	135
	Klienci stale korzystający	46	42	55	109
Typ działań	Ogółem	346	150	586	643
	Porady indywidualne	334	129	569	558
	Porady grupowe/rodzinne	12	21	17	85

Jednocześnie w ramach *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* podejmowano działania mające na celu zapewnienie odpowiedniego wsparcia dzieciom z rodzin z problemem uzależnienia w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz socjoterapeutycznych.

Prowadzono również szeroko rozumianą działalność profilaktyczną. Na terenie szkół podstawowych i gimnazjów realizowano programy profilaktyczne rozwoju osobowości i działań twórczych. Poniżej przedstawiono dane na temat liczby dzieci i młodzieży korzystającej z oferty tych programów.

Tab. 11. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych rozwoju osobowości i działań twórczych, realizowanych na terenie szkół w latach 2013-2016.

Wyszczególnienie	Liczba Klubów	Liczba uczestników	Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach			
			w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Przy szkołach podstawowych	3	Ogółem	79	459	494	496
		W tym dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	-	38	51	39
		W tym dzieci sprawiające problemy wychowawcze, zagrożone demoralizacją przestępczością lub uzależnieniami	-	72	109	87
Przy gimnazjach	3	Ogółem	145	412	275	289
		W tym dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	-	95	74	69
		W tym dzieci sprawiające problemy wychowawcze, zagrożone demoralizacją przestępczością lub uzależnieniami	-	114	108	95

Tab. 12. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych, opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych w latach 2013-2016.

Nazwa i liczba placówek		Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w zajęciach			
		w 2013 r.	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
Ogółem	6	215	161	150	214
Placówka Wsparcia Dziennego „Nasza Dziupla”	1	60	52	33	51
Świetlica integracyjno-terapeutyczna w Gruszczynie	1	28	28	28	30

Świetlica Wiejska w Uzarzewie z programem profilaktycznym	1	45	42	29	39
Świetlica Wiejska w Wierzonce z programem profilaktycznym	1	15	10	22	29
Świetlica Wiejska w Karłowicach z programem profilaktycznym	1	22	10	15	30
Pracownia Modelarska „Tukan”	1	43	19	23	35

Uważne spojrzenie na realizowane dotychczas zadania, ich wnikliwa analiza i skonfrontowanie zamierzeń z osiągniętymi rezultatami wskazuje, iż nadal w Gminie Swarzędz występują obszary wymagające interdyscyplinarnych działań m.in. zwiększająca się ilość osób pijących ryzykownie i szkodliwie, sięganie po alkohol przez dzieci i młodzież, zwiększająca się ilość rodziców dysfunkcyjnych z uwagi na uzależnienia i ściśle skorelowana z alkoholizmem przemoc w rodzinie, naruszanie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu (w tym kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu) i osoby nadużywające alkoholu.

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w 2017 roku, wynikających z zadań przewidzianych do realizacji w *Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, nastawione będzie na:

- ograniczenie picia alkoholu oraz działania ograniczające ryzyko picia szkodliwego i uzależnienia,
- realizację i wspieranie kampanii edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkód wynikających z picia alkoholu,
- organizowanie i wspieranie działań służących promocji zdrowego stylu życia, utrwalanie postaw abstynenckich w środowisku dzieci i młodzieży,
- zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez prowadzenie zajęć w „Szkołach dla Rodziców i Wychowawców”, edukacja rodziców w zakresie możliwości wspierania abstynencji dziecka i przygotowania go do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- organizację szkoleń dla osób pracujących z dziećmi, dotyczących efektywnych sposobów przekazywania wiedzy na temat uzależnień, wskazywania alternatywnych

wzorców spędzania wolnego czasu, radzenia sobie ze stresem i rozwiązywaniem problemów.

Podjęmowane inicjatywy będą miały na celu edukowanie, uświadamianie, kształtowanie prawidłowych postaw, zdolności do dokonywania wyborów oraz oferowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, w tym organizacja Tygodnia Profilaktyki. Stosowane będą różne metody i programy uwzględniające profilaktykę uniwersalną i selektywną, które będą miały na celu osłabianie wpływu czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących w szkole, rodzinie oraz środowisku lokalnym. Na przestrzeni ostatnich kilku lat działania te są zaplanowane we współpracy z placówkami oświatowymi oraz systematycznie prowadzone tak, aby możliwe było dotarcie do szerokiej grupy młodych ludzi w różnych przedziałach wiekowych. Zaplanowane działania prowadzone będą w różnych środowiskach i kierowane będą zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. W dalszym ciągu będą uwzględniały realizację programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dotyczących różnych środków uzależniających oraz łączenie poszczególnych działań podejmowanych wobec tej populacji. Ponadto realizowane będą kampanie edukacyjno-informacyjne mające na celu promocję zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień, ograniczenie dostępności napojów alkoholowych dla młodzieży oraz zmianę postaw i zachowań sprzedawców alkoholu. Prowadzona będzie diagnoza problemów alkoholowych oraz ewaluacja działań profilaktycznych.

Wnioski

Na podstawie danych przedstawionych w diagnozie sformułowano wnioski podobne do tych zawartych w *Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* z roku 2016. Przede wszystkim przewidują one kontynuowanie bądź zintensyfikowanie:

- działań na rzecz zwiększenia dostępności terapeutycznej, psychospołecznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek oraz ich rodzin;
- systematycznego monitoringu rzeczywistej skali problemów uzależnień na terenie Gminy Swarzędz oraz potrzeb środowiska lokalnego w zakresie ich rozwiązywania, poprzez stałą współpracę z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na tym polu;
- działań mających na celu reintegrację zawodową i społeczną rodzin z problemem uzależnień, które zagrożone są wykluczeniem społecznym, ze względu na utrzymującą

się na stałym poziomie liczbę tych rodzin, poprzez wspieranie systemu pomocy społecznej;

- działań dotyczących negatywnych zjawisk z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- programów profilaktyki uzależnień prowadzonych w placówkach oświatowych tak, aby działaniami objąć jak największą liczbę dzieci i młodzieży, a do współpracy zaangażować większą grupę rodziców/opiekunów;
- realizacji długoterminowych i kompleksowych działań profilaktycznych w szkołach, opartych na rzetelnej diagnozie, kładących większy nacisk na problematykę uzależnień, w szczególności od alkoholu oraz programów ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności społecznych, w tym naukę zachowań asertywnych, rozwiązywanie konfliktów bez przemocy, budowanie zespołu klasowego oraz rozwijanie indywidualnych kompetencji psychologicznych m.in. sposobów radzenia sobie ze stresem;
- realizacji programów skierowanych do młodzieży w wieku 12-14 lat, wśród których obserwuje się wzrost spożycia alkoholu. Najlepsze efekty będą osiągnięte przez podejmowanie działań w środowisku rówieśniczym, nie na poziomie instytucjonalnym;
- realizacji programów skierowanych do rodziców i opiekunów, dotyczących wsparcia w wychowywaniu dzieci i młodzieży, mających problemy psychologiczne, w tym zagrożonych i używających alkoholu i stosujących przemoc;
- realizacji programów szkoleniowych adresowanych do właścicieli i pracowników małych sklepów osiedlowych, pracowników sklepów wielkopowierzchniowych, stacji paliw, właścicieli i pracowników lokali gastronomicznych w zakresie m.in. zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim;
- realizacji programów profilaktycznych (profilaktyka uniwersalna i selektywna) spośród zamieszczonych w Banku Programów Profilaktycznych Ośrodka Rozwoju Edukacji i korzystanie z programów ujętych w Systemie Rekomendacji Programów Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- tworzenia i finansowania działalności świetlic socjoterapeutycznych oraz tych z programem profilaktycznym, zapewniających dzieciom, zwłaszcza z rodzin dysfunkcyjnych, bezpieczny sposób spędzania czasu po zajęciach szkolnych (w tym dożywianie dzieci biorących udział w zajęciach);

- realizowania i finansowania programów profilaktyki przemocy w rodzinie;
- podnoszenia kompetencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- finansowania kolonii, półkolonii i wyjazdów dla dzieci i młodzieży;
- działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych do ogółu społeczności lokalnej poprzez między innymi upowszechnianie informacji o możliwościach pomocy osobom/rodzinom z problemem uzależnień lub przemocą w rodzinie;
- stałej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, która ułatwi opracowanie programu rozwiązywania problemów alkoholowych zgodnie z potrzebami mieszkańców, we współpracy z innymi podmiotami.

2.5. Lokalna lista zasobów instytucjonalnych – podmioty przewidziane do realizacji *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*.

Zasoby instytucjonalne

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* oraz obszary ich działania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab.13. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* oraz obszary ich działania.

Zasoby instytucjonalne	Obszar działania
Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,	<ul style="list-style-type: none"> • rehabilitacja, • poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, • dostęp do informacji nt. form pomocy,
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza, • poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, • dostęp do informacji nt. form pomocy,
Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie,	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, • poradnictwo, • pomoc w pisaniu pism procesowych, przekazywanie informacji dotyczących innych form pomocy,

Zasoby instytucjonalne	Obszar działania
Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza, • poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, • poradnictwo, • udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej,
Świetlice realizujące program socjoterapeutyczny i opiekuńczo-wychowawczy,	<ul style="list-style-type: none"> • profilaktyka poprzez prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych, • profilaktyka poprzez prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, • prowadzenie programów profilaktycznych „Starszy Brat, Starsza Siostra” • angażowanie dzieci i młodzieży w działalność profilaktyczną poprzez twórczy rozwój, • promowanie idei wolontariatu, • zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
Środowiskowy Dom Samopomocy,	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie uczestników i ich rodzin oraz kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego • podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia • stymulowanie rozwoju osobistego • wsparcie terapeutyczne i psychologiczne, szczególnie w sytuacjach kryzysowych • integracja osób z zaburzeniami psychicznymi ze społecznością lokalną
Dzienny Dom „Senior-Wigor”,	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja osób powyżej 60 roku życia nieaktywnych zawodowo • zapobieganie dezintegracji społecznej • pomoc w rozwiązywaniu codziennych problemów utrudniających funkcjonowanie • utrzymanie i rozwijanie sprawności psychofizycznej • stworzenie warunków sprzyjających samorealizacji uczestników przy wykorzystaniu ich zainteresowań, wiedzy i umiejętności
Gminne Centrum Informacji,	<ul style="list-style-type: none"> • readaptacja, • poprawa jakości życia osób uzależnionych i ich rodzin, • zapobieganie wykluczeniu społecznemu,
Szkoły,	<ul style="list-style-type: none"> • profilaktyka, • wczesna diagnoza,
Policja, Straż Miejska,	<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie obiektów handlu detalicznego w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim i nietrzeźwym, • ograniczanie podaży, • podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi,
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,	<ul style="list-style-type: none"> • wczesna diagnoza, • poprawa jakości życia członków rodzin osób uzależnionych,
Poradnia Specjalistyczna IPSIS,	<ul style="list-style-type: none"> • usługi z zakresu zdrowia psychicznego i terapii uzależnień • opieka pacjentów w ramach leczenia uzależnienia od alkoholu • wsparcie psychologiczne i psychiatryczne
Swarzędzkie Centrum Zdrowia Psychicznego PERSONA,	<ul style="list-style-type: none"> • usługi z zakresu psychoterapii, psychologii, psychiatrii • leczenie uzależnień

Zasoby instytucjonalne	Obszar działania
	<ul style="list-style-type: none"> • logopedia
Poradnia Lekarza Rodzinnego,	<ul style="list-style-type: none"> • udzielanie niezbędnych informacji dotyczących dostępnej pomocy, • wczesna diagnoza,
Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo • poprawa jakości życia członków rodzin osób uzależnionych • profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia • zapobieganie wykluczeniu społecznemu
Biblioteka Pedagogiczna Biblioteka Publiczna	<ul style="list-style-type: none"> • udostępnienie literatury z zakresu problematyki uzależnień

3. Prezentacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017

3.1. Adresaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu dotyczą znacznej części społeczeństwa, dlatego Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Swarzędz, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a w szczególności do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem od alkoholu oraz ich rodziców, opiekunów i nauczycieli,
- osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem od alkoholu (w tym osób pijących szkodliwie lub ryzykownie),
- osób uzależnionych od alkoholu,
- osób współuzależnionych, Dorosłych Dzieci Alkoholików i ofiar przemocy,
- osób zawodowo zajmujących się problematyką alkoholową,
- osób uzależnionych po ukończeniu terapii („trzeźwych alkoholików”).

3.2. Cel główny *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

Celem głównym *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Swarzędz oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

3.3. Cele strategiczne *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób nadużywających, uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin poprzez zapewnienie dostępu do świadczeń terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
2. Ograniczenie rozpowszechniania zjawiska nadużywania alkoholu oraz związanych z tym problemów.

3.4. Cele szczegółowe *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

1. Umożliwienie osobom nadużywającym oraz uzależnionym od alkoholu i członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych.
2. Prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców Gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.
3. Wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.

3.5. Zadania *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

W ramach powyższych celów przyjmuje się do realizacji następujące zadania:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą rodzinną,
3. Doskonalenie i upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
5. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
6. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego,
7. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
8. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Cel 1. Umożliwienie osobom nadużywającym alkoholu, uzależnionym oraz członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- prowadzenie poradnictwa oraz udzielanie pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych, w tym również dla uzależnionych krzyżowo w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- wspieranie placówek leczenia odwykowego (np. finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych oraz ofert dla młodzieży używającej substancji psychoaktywnych),
- dofinansowanie programów terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej

uzależnieniem

- promocja usług świadczonych przez leczenie odwykowe,
- udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób uzależnionych,
- wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. klubów integracji społecznej,
- dofinansowanie kursów i szkoleń specjalistycznych dla przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.

2. Udzielanie rodzinom, w których wystąpiły problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- podejmowanie działań interwencyjnych, mobilizujących osoby uzależnione od alkoholu do podejmowania leczenia odwykowego,
- kierowanie na badania psychologiczne i psychiatryczne osób, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej członkom rodzin uzależnionych oraz nadużywających alkoholu i innych środków psychoaktywnych w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną – sesje rodzinne,
- prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy domowej ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,
- zapewnienie dostępu do pomocy prawnej osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, w szczególności w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie,
- udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób współuzależnionych, w tym wspieranie programów DDA,
- tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin alkoholowych,
- wspieranie i konsekwentne wdrażanie procedur interwencji członków GKRPA, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji w przypadku przemocy domowej (procedura „Niebieskie Karty”),
- dofinansowanie szkoleń specjalistycznych w zakresie pracy terapeutycznej z dziećmi

z rodzin z problemem uzależnienia,

- tworzenie forum wymiany doświadczeń w celu wypracowania lokalnej lub regionalnej strategii działania w obszarze ochrony rodzin, w szczególności z problemem alkoholowym, przed przemocą,
- prowadzenie edukacji społecznej w zakresie zwiększenia świadomości na temat zjawiska przemocy rówieśniczej,
- opracowywanie, wdrażanie i finansowanie programów profilaktyki przemocy, np. warsztaty umiejętności rodzicielskich, programy dla rodziców na temat radzenia sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi, rozwiązywania konfliktów,
- prowadzenie działań związanych z ewaluacją programów pomocy dla dzieci z rodzin alkoholowych oraz programów badawczych dotyczących psychospołecznego funkcjonowania dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- podnoszenie kompetencji wychowawców świetlic w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej.

3. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

- zapewnienie profesjonalnej pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez działania pracowników socjalnych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu,
- objęcie dożywianiem dzieci i młodzież z rodzin z problemem uzależnień, biorących udział w programach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy w zakresie doradztwa zawodowego osobom nadużywającym alkoholu i uzależnionym oraz ich rodzinom poprzez działania Gminnego Centrum Informacji.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba osób używających środków psychoaktywnych, uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,
- liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,

- liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,
- liczba młodzieży biorącej udział w terapii,
- liczba osób, co do których prowadzono postępowanie zobowiązujące do leczenia odwykowego,
- liczba osób skierowanych na badania psychologiczne i psychiatryczne, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie podjętej w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”,
- liczba interwencji wobec przemocy w rodzinie w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,
- liczba osób nadużywających, uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin objętych pomocą społeczną,
- liczba dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-wychowawczych oraz socjoterapeutycznych,
- liczba dzieci i młodzieży objęta dożywianiem,
- liczba osób z rodzin z problemem alkoholowym, które skorzystały z pomocy Gminne Centrum Informacji (GCI),
- liczba osób z rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu, które skorzystały z pomocy oferowanej przez GCI,
- liczba osób z rodzin z problemem alkoholowym, które otrzymały zatrudnienie
- liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych,
- liczba osób korzystających z dofinansowania do szkoleń z zakresu pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin oraz,
- liczba przeprowadzonych ewaluacji i badań,
- liczba wychowawców świetlic korzystających ze szkoleń podnoszących kompetencje pracy terapeutycznej z dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia.

Cel 2. Prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców Gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- prowadzenie na terenie szkół podstawowych i gimnazjów programów profilaktycznych rozwoju osobowości i działań twórczych dla dzieci i młodzieży,
- prowadzenie działań korekcyjno-wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży eksperymentujących z środkami psychoaktywnymi,
- tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych z programem socjoterapeutycznym i świetlic socjoterapeutycznych oraz klubów młodzieżowych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym, w tym remonty i wyposażenie placówek,
- prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych odwołujących się do strategii profilaktycznych,
- dofinansowanie letnich wyjazdów o charakterze profilaktycznym będących integralną częścią realizowanych całorocznych programów profilaktycznych,
- wspieranie i inicjowanie różnych form profilaktyki rówieśniczej (programów i przedsięwzięć profilaktycznych realizowanych przez młodzież oraz wspieranie rozwoju i działalności wolontariatu),
- podnoszenie kompetencji nauczycieli, wychowawców i pedagogów w zakresie wdrażania skutecznych strategii profilaktycznych w pracy z dziećmi i młodzieżą,
- propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, w szczególności ze środowisk zagrożonych uzależnieniami oraz organizowanie zdrowych i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego,
- wdrażanie programów dotyczących rozwoju umiejętności interpersonalnych oraz rozwoju osobistego nastolatków,
- realizowanie programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców bazujących

na rozwijaniu umiejętności wychowawczych, wspieraniu abstynencji dziecka i kształceniu odpowiednich postaw normatywnych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych oraz podejmowanie działań edukacyjnych dla rodziców, których dzieci piją i upijają się,

- wdrażanie programów dotyczących poprawy umiejętności wychowawczych i sprawowania kontroli nad dziećmi przez rodziców,
- prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką uzależnień oraz organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży,
- prowadzenie badań związanych zwłaszcza z diagnozą zachowań problemowych, używaniem substancji psychoaktywnych podejmowanych przez młodzież oraz ewaluacją programów profilaktycznych,
- edukacja publiczna społeczności lokalnej w zakresie problematyki alkoholowej poprzez tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o ofercie pomocy dostępnej na terenie Gminy Swarzędz w zakresie problematyki uzależnień,
- podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych,
- przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18. roku życia,
- prowadzenie stałego, medialnego systemu informowania o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych: umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminy Swarzędz oraz biuletynie „Prosto z Ratusza”, wydawanie ulotek informacyjnych oraz prowadzenie poradnictwa związanego z problematyką uzależnień, poprzez Internetowy Punkt Konsultacyjno-Informacyjny ds. Uzależnień i Przemocy,
- organizowanie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych związanych z przeciwdziałaniem nietrzeźwości kierowców,
- prowadzenie szkoleń i edukacji z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy,
- prowadzenie badań diagnostycznych w celu identyfikacji zachowań problemowych, związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież oraz ewaluacją programów profilaktycznych,
- inicjowanie działań na rzecz systematycznego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji oraz straży miejskiej w sytuacjach spożywania alkoholu

w miejscach publicznych poprzez wypracowanie bliskiej współpracy służb, w celu wspólnego ustalenia strategii zwiększającej skuteczność egzekucji prawa w zakresie spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, wzmocnienie bezpieczeństwa poprzez wspólne patrole.

2. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawa określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz występowania przed sądem o charakterze oskarżyciela publicznego (tekst jedn.: Dz.U. 2016 r. , poz. 487 ze zm.).

- lustracja obiektów handlowych pod kątem realizacji zapisów ustawy zabraniającej reklamy i promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa w zakresie zawartym w art. 13¹ stawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciw działaniu alkoholizmowi,
- monitorowanie ilości wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- monitorowanie zgodności usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- kontrola obiektów handlu detalicznego i zakładów gastronomicznych w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim, jak również na kredyt i pod zastaw,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach sądowych związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również z nieprzestrzeganiem ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty programów profilaktycznych rozwoju osobowości i działań twórczych,
- liczba dzieci i młodzieży korzystająca z zajęć opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- liczba nauczycieli przeszkolonych w zakresie realizacji programów profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z letnich wyjazdów o charakterze

profilaktycznym,

- liczba programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców,
- liczba odbiorców programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców,
- ilość przeprowadzonych lokalnych kampanii edukacyjnych oraz społecznych,
- ilość przeprowadzonych lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży,
- liczba i lista szkół oraz innych placówek opiekuńczo-wychowawczych realizujących programy profilaktyczne rozwoju osobowości i działań twórczych,
- ilość przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy,
- raporty z badań diagnostycznych dotyczących zachowań problemowych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
- ilość interwencji podjętych przez policję i straż miejską w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych,
- ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- ilość udzielonych pouczeń i nałożonych kar na osoby łamiące zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych przez policję i straż miejską,
- ilość interwencji funkcjonariuszy policji związanych z naruszeniem przepisów prawa określonych w art. 13 i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi
- raporty z ewaluacji programów profilaktycznych
- ilość artykułów o treści profilaktycznej publikowanych w prasie lokalnej,
- ilość artykułów o treści profilaktycznej zamieszczonych na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu oraz Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu
- ilość ulotek profilaktycznych przekazanych mieszkańcom Gminy Swarzędz w czasie imprez miejskich.

Cel 3. Wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.

1. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązaniu problemów alkoholowych.

- wspieranie szkół i placówek oświatowych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie budowania i realizacji strategii działań profilaktycznych,
- dofinansowanie programu pomocy rodzinom z problemem uzależnień realizowanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu w zakresie realizacji programu pomocy rodzinie z problemem uzależnień,
- wspieranie działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 poz. 1817 ze zm.),
- współorganizowanie – w zależności od potrzeb – szkoleń, konferencji, seminariów z zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych dla osób zawodowo zajmujących się problematyką rozwiązywania problemów uzależnień,
- włączenie w realizację zadania instytucji i podmiotów przydatnych w realizacji celów programu, takich jak: policja, sądy, kuratorzy sądowi, Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- liczba imprez o charakterze profilaktycznym skierowanych do mieszkańców Gminy Swarzędz,
- liczba współorganizowanych szkoleń w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
- liczba organizowanych konferencji i seminariów podejmujących tematy związane z szeroko rozumianym problemem alkoholowym,

- sprawozdanie finansowe i merytoryczne z wykonania powierzonych zadań dokonywane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu.

3.6. Realizatorzy *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,
- inne instytucje realizujące pośrednio zadania *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* oraz współpracujące w ich realizacji.

3.7. Źródła finansowania *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

Źródłem finansowania zadań *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* są środki finansowe budżetu Gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

3.8. Zasady wynagradzania członków *Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

1. Za pracę obejmującą zakres działań wynikający z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi członkowie *Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* otrzymują wynagrodzenie w wysokości 140 zł brutto za udział w posiedzeniu.
2. Wynagrodzenie za udział w posiedzeniach Komisji wypłacane jest na podstawie imiennej listy obecności.
3. Czas i miejsce wypłaty wynagrodzenia zostaną określone w regulaminie Komisji.

3.9. Oczekiwane efekty *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

1. Zmniejszenie rozmiarów populacji osób ryzykownie pijących napoje alkoholowe.
2. Zmniejszenie rozmiarów nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego, zmniejszenie odsetka upijających się osób niepełnoletnich.
3. Zmniejszenie rozmiaru i dolegliwości związanych z przemocą w rodzinie.

4. Zwiększenie odsetka osób zobowiązanych do leczenia odwykowego.
5. Zwiększenie świadomości mieszkańców Gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.
6. Zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.

3.10. Monitoring i ewaluacja *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

Główne cele systemu ewaluacji *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* to doskonalenie systemu informacji i monitorowania niezbędnego do prowadzenia skutecznej polityki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz okresowa ocena stanu zagrożenia problemu alkoholowego na terenie Gminy Swarzędz. Monitoring *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017*, który ze względu na zakres zadań oraz liczbę podmiotów realizujących jego założenia, jest zadaniem bardzo złożonym, pozwoli ocenić postępy z prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza program, pozwoli także na bieżącą modyfikację działań umożliwiając dostosowanie programu do zmieniających się warunków. Osiągnięciu powyższych celów służyć będzie wymiana informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę dotyczącą problemów alkoholowych na terenie Gminy Swarzędz, gromadzenie i analiza danych na temat problemu alkoholowego oraz prowadzenie działań mających na celu ocenę rodzaju i stopnia zagrożenia uzależnieniem od alkoholu, a także monitorujących skuteczność realizowanych programów profilaktycznych i terapeutycznych. Monitorowanie traktowane jako mechanizm informacji zwrotnej będzie miało za zadanie wspomaganie wdrażania i zarządzania *Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*.

Monitoring i kontrola efektywności prowadzone będą poprzez:

1. Pozyskiwanie danych od kluczowych realizatorów na wewnętrznych formularzach sprawozdawczych zgodnie z przyjętym harmonogramem raportowania (nie rzadziej niż raz w roku). Dane zebrane w trakcie procesu monitorowania będą analizowane i wykorzystywane do przygotowywania raportów wewnętrznych zarówno na potrzeby samych realizatorów, w celu redystrybucji informacji, jak i w celu opracowania oraz prezentacji wymaganych okresowych i rocznych sprawozdań dla wewnętrznych i zewnętrznych podmiotów, w tym dla Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kontynuowane będą prace

nad opracowaniem ujednoczonych druków sprawozdań (kwartalnych, półrocznych, rocznych).

2. Pozyskiwanie niezbędnych informacji (propozycje zadań, wskaźników i budżetów) na kolejny rok od kluczowych realizatorów, które pozwolą na opracowanie *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018*.

3. Zbieranie informacji dla bieżącej oceny wewnętrznej oraz ewaluacji zewnętrznej. Ewaluacja wewnętrzna obejmuje analizę danych, poziom realizacji wskaźników, jak i wyników badań socjologicznych oraz kontynuację rozpoczętego w latach poprzednich procesu opracowywania narzędzi służących do badania efektywności działań w poszczególnych obszarach problemowych. Aktualnie *Gminny Program* zawiera wskaźniki ilościowe dla poszczególnych obszarów aktywności *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*.

HARMONOGRAM REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2017

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. Umożliwienie osobom nadużywającym alkoholu, uzależnionym oraz członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych.	1.Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu. Prowadzenie poradnictwa oraz udzielanie pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych, w tym również dla uzależnionych krzyżowo w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;	Styczeń – grudzień	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin,	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób używających środków psychoaktywnych, uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, • liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, • liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie, • liczba osób skierowanych do programów terapii dla młodzieży
	Dofinansowanie programów terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem;	Marzec – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, poradnie specjalistyczne	
	Wspieranie placówek leczenia odwykowego (np. finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych oraz programów terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej	Marzec – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu,	

	uzależnieniem);			<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie, • liczba młodzieży biorącej udział w terapii • liczba osób, co do których prowadzono postępowanie zobowiązujące do leczenia odwykowego,
	Promocja usług świadczonych przez lecznictwo odwykowe;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, organizacje pozarządowe	
	Udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób uzależnionych;		Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu,	

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. j.w.	Wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji oraz na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. klubów integracji społecznej;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	
	Dofinansowanie kursów i szkoleń specjalistycznych dla przedstawicieli wybranych zawodów w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.	Marzec – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób skierowanych na badania psychologiczne i psychiatryczne, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, • liczba interwencji wobec
	2. Udzielanie rodzinom, w których wystąpiły problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej,	Styczeń – grudzień	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	

	<p>w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Podejmowanie działań interwencyjnych, mobilizujących osoby uzależnione od alkoholu do podejmowania leczenia odwykowego;</p>			<p>przemocy w rodzinie w ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób nadużywających, uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin objętych pomocą społeczną, • liczba dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo-
	<p>Kierowanie na badania psychologiczne i psychiatryczne osób, co do których wszczęto postępowanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;</p>	Styczeń – grudzień	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	
	<p>Prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej członkom rodzin uzależnionych oraz nadużywających alkoholu i innych środków psychoaktywnych w ramach Punktu</p>	Styczeń – grudzień	Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin	

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. j.w.	Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;	Styczeń – grudzień		wychowawczych oraz socjoterapeutycznych,
	Prowadzenie poradnictwa oraz pomocy psychologicznej dla osób doświadczających przemocy domowej ramach Punktu Konsultacyjnego ds. Przemocy w Rodzinie;	Styczeń – grudzień	Punkt Konsultacyjny ds. Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci i młodzieży objęta dożywianiem, • lista grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych,
	Zapewnienie dostępu do pomocy prawnej osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, w szczególności w zakresie ochrony przed przemocą w rodzinie;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, organizacje pozarządowe	
	Udzielanie pomocy w organizacji i funkcjonowaniu grup wsparcia dla osób współuzależnionych, w tym wspieranie programów DDA;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu	
	Tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych, socjoterapeutycznych oraz klubów młodzieżowych dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, organizacje pozarządowe,	

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. j.w.	Dofinansowanie szkoleń specjalistycznych w zakresie pracy terapeutycznej z dziećmi z rodzin z problemem uzależnienia,	Marzec – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> liczba współorganizowanych i organizowanych szkoleń, warsztatów, liczba osób poddanych superwizji,

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 1. j.w.	Opracowywanie, wdrażanie i finansowanie programów profilaktyki przemocy (np. warsztaty umiejętności rodzicielskich, programy dla rodziców na temat radzenia sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi, rozwiązywania konfliktów);	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> ilość szkoleń przeznaczonych dla pracowników świetlic, podnoszących ich kompetencje, ilość opracowanych i wdrożonych programów profilaktyki przemocy, ilość przeszkolonych pracowników świetlic w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej,
	Prowadzenie działań związanych z ewaluacją programów pomocy dla dzieci z rodzin alkoholowych oraz programów badawczych dotyczących psychospołecznego funkcjonowania dzieci z rodzin z problemem alkoholowym;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	
	Podnoszenie kompetencji wychowawców świetlic w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej.	Luty – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	

	<p>3. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego. Zapewnienie profesjonalnej pomocy w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez działania pracowników socjalnych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu;</p>	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, organizacje pozarządowe poprzez świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze,	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób znajdujących się w trudnej sytuacji, którym udzielono pomocy, • liczba dzieci pochodzących z rodzin, w których występuje problem alkoholowy, objętych programem dożywiania, • liczba osób z rodzin z problemem alkoholowym, które otrzymały zatrudnienie, • liczba osób z rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu, które skorzystały z pomocy oferowanej przez Gminne Centrum Informacji
	Objęcie dożywianiem dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień, biorących udział w programach socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych;	Styczeń – grudzień	Gminne Centrum Informacji	
	Zapewnienie profesjonalnej pomocy w zakresie doradztwa zawodowego osobom nadużywającym alkoholu i uzależnionym oraz ich rodzinom poprzez działania Gminnego Centrum Informacji.	Styczeń – grudzień		

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. Prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców miasta i gminy Swarzędz w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu.	1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych. Prowadzenie na terenie szkół podstawowych i gimnazjów programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, w szczególności w ramach Klubów Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych;	Styczeń – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty Klubów Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych, liczba dzieci i młodzieży korzystająca z zajęć opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych, liczba nauczycieli przeszkolonych w zakresie realizacji programów profilaktycznych, liczba dzieci i młodzieży korzystających z letnich wyjazdów o charakterze profilaktycznym, lista programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców, liczba odbiorców programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców, ilość przeprowadzonych
	Prowadzenie działań korekcyjno-wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży eksperymentujących z środkami psychoaktywnymi;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> liczba odbiorców programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców, ilość przeprowadzonych
	Prowadzenie badań związanych zwłaszcza z diagnozą zachowań problemowych/używaniem substancji	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> ilość przeprowadzonych

	psychoaktywnych podejmowanych przez młodzież oraz ewaluacją programów profilaktycznych;			lokalnych kampanii edukacyjnych oraz społecznych,
	Tworzenie i finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> ilość przeprowadzonych badań diagnozujących sytuację używania alkoholu wśród dzieci i młodzieży uczęszczających do swarzędzkich szkół,

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych odwołujących się do strategii profilaktycznych;	Styczeń – grudzień	Placówki oświatowe na terenie gminy, w tym Kluby Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, świetlice socjoterapeutyczne i opiekuńczo-wychowawcze, kluby sportowe, organizacje pozarządowe,	<ul style="list-style-type: none"> ilość przeprowadzonych lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży, lista szkół oraz innych placówek opiekuńczo-wychowawczych realizujących programy profilaktyczne (w tym Kluby Rozwoju Osobowości i Działań Twórczych), ilość przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów na kierowców w szkołach
	Dofinansowanie letnich wyjazdów o charakterze profilaktycznym będących integralną częścią realizowanych całorocznych programów profilaktycznych;	Czerwiec – sierpień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	

	Wspieranie i inicjowanie różnych form profilaktyki rówieśniczej (programów i przedsięwzięć profilaktycznych realizowanych przez młodzież oraz wspieranie rozwoju i działalności wolontariatu);	Styczeń – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	nauki jazdy, • raporty z badań diagnostycznych dotyczących zachowań problemowych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, • ilość interwencji podjętych przez policję i straż miejską w związku z naruszeniem prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, • ilość wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
	Podnoszenie kompetencji nauczycieli, wychowawców i pedagogów w zakresie wdrażania skutecznych strategii profilaktycznych w pracy z dziećmi i młodzieżą;	Marzec – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	Propagowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, w szczególności ze środowisk zagrożonych uzależnieniami oraz organizowanie zdrowych i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne działające w zakresie profilaktyki uzależnień,	• ilość pouczeń udzielonych przez policję i straż miejską osobom nie stosującym się do zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych, • ilość kar nałożonych
	Wdrażanie programów dotyczących rozwoju	Marzec – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, placówki	

	umiejętności interpersonalnych oraz rozwoju osobistego nastolatków;		oświatowe,	przez policję i straż miejską na osoby łamiące zakaz spożywania alkoholu w miejscach publicznych, <ul style="list-style-type: none"> raporty z ewaluacji programów profilaktycznych,
	Realizowanie programów edukacyjno-profilaktycznych dla rodziców bazujących na rozwijaniu umiejętności wychowawczych, wspieraniu abstynencji dziecka i kształceniu odpowiednich postaw normatywnych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych oraz podejmowanie działań edukacyjnych dla rodziców, których dzieci piją i upijają się;	Marzec – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	
	Wdrażanie programów dotyczących poprawy umiejętności wychowawczych i sprawowania kontroli nad dziećmi przez rodziców;	Marzec – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	
	Prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych oraz udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką uzależnień oraz organizowanie lokalnych imprez profilaktycznych dla młodzieży;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne działające w zakresie profilaktyki uzależnień,	

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	Edukacja publiczna społeczności lokalnej w zakresie problematyki alkoholowej poprzez tworzenie sieci punktów informacyjnych z danymi o ofercie pomocy dostępnej na terenie Gminy Swarzędz w zakresie problematyki uzależnień oraz cyklu audycji telewizyjnych z udziałem specjalisty dotyczących substancji psychoaktywnych;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne działające w zakresie profilaktyki uzależnień,	<ul style="list-style-type: none"> • ilość ulotek profilaktycznych przekazanych mieszkańcom miasta i gminy Swarzędz w czasie imprez miejskich, • ilość artykułów o treści profilaktycznej publikowanych w prasie lokalnej, • ilość artykułów o treści profilaktycznej zamieszczonych na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu oraz Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu
	Prowadzenie stałego, medialnego systemu informowania o działaniach podejmowanych na terenie Gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych: umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminy Swarzędz oraz biuletynie „Prosto z Ratusza”, wydawanie ulotek informacyjnych oraz prowadzenie poradnictwa związanego z problematyką uzależnień, poprzez Internetowy Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dotyczących Uzależnień i Przemocy;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	
	Organizowanie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych związanych z przeciwdziałaniem	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	

	nietrzeźwości kierowców;			
	Prowadzenie szkoleń i edukacji z wykorzystaniem materiałów informacyjnych i edukacyjnych dla kandydatów na kierowców w szkołach nauki jazdy;	Styczeń – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	Inicjowanie działań na rzecz systematycznego podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy policji oraz straży miejskiej w sytuacjach spożywania alkoholu w miejscach publicznych poprzez wypracowanie bliskiej współpracy służb, w celu wspólnego ustalenia strategii zwiększającej skuteczność egzekucji prawa w zakresie spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.	Styczeń – grudzień	Policja, Straż Miejska,	<ul style="list-style-type: none"> ilość interwencji funkcjonariuszy policji związanych z naruszeniem przepisów prawa określonych w art. 13 i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi
	2.Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawa określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz występowania przed sądem o charakterze oskarżyciela publicznego.	Styczeń – grudzień	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Miejska,	<ul style="list-style-type: none"> ilość obiektów handlowych poddanych lustracji w związku z zapisem ustawy

	Lustracja obiektów handlowych pod kątem realizacji zapisów ustawy zabraniającej reklamy i promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa w zakresie zawartym w art. 131 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;			o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
	Monitorowanie ilości wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych;	Styczeń – grudzień	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	<ul style="list-style-type: none"> liczba zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych na terenie Gminy Swarzędz
	Monitorowanie zgodności usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;	Styczeń – grudzień	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 2. j. w.	Kontrola obiektów handlu detalicznego i zakładów gastronomicznych w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim, jak również na kredyt i pod zastaw;	Styczeń – grudzień	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Miejska,	<ul style="list-style-type: none"> liczba obiektów handlowych i zakładów gastronomicznych skontrolowanych w zakresie sprzedaży

	Występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach sądowych związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również z nieprzestrzeganiem ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.		Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja,	i podawania napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym
Cel 3. Wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.	1. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązaniu problemów alkoholowych. Wspieranie szkół i placówek oświatowych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie budowania i realizacji strategii działań profilaktycznych;	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> liczba i jakość działań służących rozwiązaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, sprawozdanie finansowe i merytoryczne z wykonania powierzonych zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,

Cele	Zadania do realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy/Partnerzy działania	Wskaźniki realizacji celu
Cel 3. j.w.	Dofinansowanie programu pomocy rodzinom z problemem uzależnień	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> liczba współorganizowanych

realizowanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie realizacji programu pomocy rodzinie z problemem uzależnień;			szkoleń w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.
Wspieranie działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności organizacji pożytku publicznego i o wolontariacie;	Styczeń – grudzień	Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu, Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, wszystkie instytucje, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych,	<ul style="list-style-type: none"> • ilość działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe służącym rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
Współorganizowanie – w zależności od potrzeb – szkoleń, konferencji, seminariów z zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych dla osób zawodowo zajmujących się problematyką rozwiązywania problemów uzależnień;	Styczeń – czerwiec oraz wrzesień – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu,	<ul style="list-style-type: none"> • ilość podmiotów włączonych w realizację działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
Włączenie w realizację zadania instytucji i podmiotów przydatnych w realizacji celów programu, takich jak: policja, sądy, kuratorzy sądowi, Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.	Styczeń – grudzień	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, wszystkie instytucje i podmioty przydatne w realizacji celów programu,	

PRELIMINARZ BUDŻETOWY
GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2017

ZADANIE	PRZEWIDYWANY KOSZT REALIZACJI
1.Profilaktyka i terapia dla rodzin z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie (prowadzenie grup wsparcia, pomoc psychologiczna i poradnictwo).	100 000 zł
2.Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	50 000 zł
3. Profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do dzieci, młodzieży i dorosłych (udział w kampaniach ogólnopolskich oraz tworzenie lokalnych kampanii profilaktycznych).	85 000 zł
4. Prowadzenie placówek socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych oraz realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych (wynagrodzenia opiekunów, dożywianie dzieci, bieżące remonty i naprawy,	381 041 zł

zakupy, czynsze, opłaty, półkolonie letnie i zimowe).	
5.Szkolenia w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnienia oraz przemocy dla różnych grup zawodowych.	30 000 zł
6. Realizacja zadań wynikających z bieżącej działalności Sekcji Profilaktyki Uzależnień i Animacji Społecznej w tym zadań edukacyjno-informacyjnych, profilaktycznych, organizowanie bieżącej działalności placówek terapeutycznych i socjoterapeutycznych, organizowanie przedsięwzięć o charakterze profilaktyczno-sportowym i profilaktyczno-rekreacyjnym.	149 459 zł
7.Wspomaganie działalności instytucji, organizacji, stowarzyszeń służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych – budżet w dyspozycji Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu.	124 500 zł
RAZEM	920 000 zł

UZASADNIENIE

do Uchwały nr XXXI/303/2016 z dnia 20.12.2016r. w sprawie: przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017.

Art. 4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. , poz 487 ze zm.) wyszczególnia zadania do realizacji przez gminę w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Do zadań tych należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Art. 4¹ ust. 2 powołanej ustawy nakłada na radę gminy obowiązek uchwalania corocznego gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu - Sekcja Profilaktyki Uzależnień i Animacji Społecznej. Realizacja wyżej wymienionych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Swarzędz na lata 2016-2022. Przedstawiony preliminarz budżetowy dotyczy realizacji Programu w 2017 r. i obejmuje realizację zadań zgodnie z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w oparciu o uchwałę budżetową i zabezpieczone w niej środki finansowe na w/w cel. Wykonanie zadań przyjętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uzależnia się od dochodów z opłat za wydane na podstawie art. 18 i 18¹ w/w ustawy zezwolenia na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych.